

การจัดหาและ การใช้หนังสือของสำนักหอสมุดกลาง
มศว ประสานมิตร พ.ศ. 2535 - 2537

- 9 พ.ย. 2544

มัทนา เจริญแพทย์

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2542

H 142657
198458

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่ได้มอบทุนสนับสนุนการดำเนินการวิจัยเรื่องนี้จากงบประมาณเงินรายได้ประจำปี 2540 และขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์เฉลียว พันธุ์สีดา อาจารย์ ดร. พรรณี บุญประกอบ ที่ได้ช่วยให้คำแนะนำในการทำวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณพี่ๆ เพื่อน น้องทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือจนงานวิจัยนี้สำเร็จด้วยดี

มณฑนา เจริญแพทย์

เมษายน 2542

ขอ
ขอบ
พระ
คุณ
มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทร
วิโรฒ
ประสานมิตร
ที่
ได้
มอบ
ทุน
สนับสนุน
การ
ดำเนินการ
วิจัย
เรื่องนี้
จาก
งบ
ประ
มาณ
เงิน
รายได้
ประจำปี
2540
และ
ขอ
ขอบ
พระ
คุณ
รอง
ศาสตราจารย์
เฉลียว
พันธุ์
สีดา
อาจารย์
ดร.
พรรณี
บุญ
ประกอบ
ที่
ได้
ช่วย
ให้
คำ
แนะนำ
ในการ
ทำ
วิจัย
ครั้งนี้
และ
ขอ
ขอบ
คุณ
พี่ๆ
เพื่อน
น้อง
ทุกคน
ที่
ให้
ความ
ช่วย
เหลือ
จน
งาน
วิจัย
นี้
สำเร็จ
ด้วย
ดี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปริมาณและสาขาวิชาของหนังสือที่จัดหาในช่วงปี พ.ศ. 2535 - 2537 และศึกษาปริมาณการใช้หนังสือที่จัดหาดังกล่าว ในระหว่างปี พ.ศ. 2535 ถึงเดือนพฤศจิกายน 2540 รวมทั้งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดหาและการใช้หนังสือดังกล่าว เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางในการคัดเลือกหนังสือให้เหมาะสม ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ และสอดคล้องกับการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือจากสมุดทะเบียน คำนเลขหมู่หนังสือจาก OPAC (Online Public Access Catalog) และการใช้หนังสือจากบัตรยืมหนังสือ ผลการวิจัยพบว่าในระหว่างปี พ.ศ. 2535 - 2537 ห้องสมุดจัดหาหนังสือภาษาไทยมากกว่าหนังสือภาษาต่างประเทศ หนังสือที่จัดหามากที่สุดและถูกยืมใช้มากที่สุดคือ หนังสือหมวด 300 สังคมศาสตร์ หมวด 600 วิทยาศาสตร์ประยุกต์และหมวด 500 วิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ตามลำดับ หนังสือหมวด 200 ศาสนา จัดหาและถูกยืมใช้น้อยที่สุด แต่เมื่อพิจารณาถึงอัตราการยืมต่อเล่ม พบว่า หนังสือภาษาไทยและภาษาต่างประเทศหมวด 100 ปรัชญา มีอัตราการยืมต่อเล่มสูงที่สุด ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างการจัดหาและการใช้หนังสือด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์พบว่า การจัดหาหนังสือมีความสัมพันธ์กับการใช้หนังสือในระดับสูง

Abstract

The purpose of this study was three - fold. First, it aimed to investigate number and subject of book acquired in The Central Library of Srinakharinwirot University during 1992-1994, second to collect number of available books used between January 1992 - November 1997, and third to find the relationship between library acquisition and book use. The researcher collected data of book registration, the call number from OPAC (Online Public Access Catalog) and due date slip.

The results revealed that the library acquired more Thai books than foreign language books, the Dewey Decimal Classification of 300 (Social Sciences), 600 (Applied Sciences) and 500 (Sciences) were highest borrowed, respectively, whereas that of 200 (Religion) was lowest acquired and used. When considered borrowing rate of each book, it was found that the Dewey Decimal Classification of 100 (Philosophy) both in Thai and foreign language was mostly borrowed. Finally, coefficient correlation showed that book acquisition was high related to book use.

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	2
ความสำคัญของการวิจัย.....	2
ขอบเขตของการวิจัย.....	2
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	3
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	4
การพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ.....	4
การศึกษาคำการใช้.....	8
งานพัฒนาทรัพยากรของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ..	9
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	16
การกำหนดแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย.....	16
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	16
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	17
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	18
สถิติที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	19
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	20
การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดหา.....	20
การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หนังสือ.....	31
การเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับการจัดหาและการใช้หนังสือ.....	36
ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดหากับการใช้หนังสือ.....	38

บทที่**หน้า**

5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	39
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	39
ขอบเขตของการวิจัย.....	39
วิธีดำเนินการวิจัย.....	39
แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย.....	39
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	40
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
สรุปผลการวิจัย.....	41
อภิปรายผล.....	46
ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ.....	48
บรรณานุกรม.....	49
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	51

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนหนังสือที่จัดหาระหว่างปี พ.ศ. 2535 - 2537 จำแนกตามประเภทของหนังสือ.....	21
2 จำนวนหนังสือที่จัดหาระหว่างปี พ.ศ. 2535 - 2537 จำแนกตามหมวดวิชา.....	23
3 จำนวนหนังสือที่จัดหาในปี พ.ศ. 2535 จำแนกตามหมวดวิชา.....	25
4 จำนวนหนังสือที่จัดหาในปี พ.ศ. 2536 จำแนกตามหมวดวิชา.....	27
5 จำนวนหนังสือที่จัดหาในปี พ.ศ. 2537 จำแนกตามหมวดวิชา.....	29
6 จำนวนหนังสือที่จัดหาระหว่างปี พ.ศ. 2535 - 2537 จำแนกตามหมวดวิชา.....	32
7 จำนวนการใช้หนังสือทั่วไปที่จัดหาระหว่างปี พ.ศ. 2535 - 2537 จำแนกตามหมวดวิชา..	34
8 ปริมาณการจัดหา ปริมาณการใช้หนังสือภาษาไทย และอัตราการยืมต่อเล่ม.....	36
9 ปริมาณการจัดหา จำนวนการใช้หนังสือภาษาต่างประเทศ และอัตราการยืมต่อเล่ม.....	37
10 ความสัมพันธ์ระหว่างหนังสือที่จัดหาในระหว่างปี พ.ศ. 2535 - 2537 และจำนวนการใช้หนังสือในระหว่างปี พ.ศ. 2535 - เดือนพฤศจิกายน 2540 จำแนกตามหมวดวิชา และภาษา.....	38

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศหมายถึง กระบวนการที่ประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ ที่ห้องสมุดต้องการมีการวางแผนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เพื่อพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศอันได้แก่ หนังสือ วารสาร โสตทัศนวัสดุ ให้มีความสอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นของผู้ใช้ภายในวงเงินงบประมาณที่มีอยู่และสามารถตรวจสอบได้ว่า ทรัพยากรสารสนเทศนั้นมีข้อดีหรือข้อบกพร่องเพียงใด หากมีข้อบกพร่องก็มีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงให้ดีขึ้น (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. สาขาวิชาศิลปศาสตร์. 2533 : 81)

แต่เดิมมา ผู้ที่ปฏิบัติงานในห้องสมุดมีความเชื่อว่า ความเป็นเลิศของห้องสมุด สามารถวัดได้จากปริมาณทรัพยากรสารสนเทศที่มีอยู่แล้วกับทรัพยากรสารสนเทศที่จะจัดขึ้น นั่นคือ ห้องสมุดใดที่มีปริมาณหนังสือมาก ย่อมดีกว่าห้องสมุดที่มีปริมาณหนังสือน้อย (Baughman. 1977 : 241) ค่านิยมนี้ทำให้ห้องสมุดต่างๆ พากันแข่งขันซื้อหนังสือโดยไม่จำกัดจำนวน ทำให้ห้องสมุดประสบปัญหาในการจัดเก็บ หนังสือบางรายการมีผู้น้อยหรือไม่มีคนใช้เลย นับว่าเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณและการบำรุงรักษา ประกอบกับในปัจจุบัน หนังสือต่างๆ มีราคาแพงขึ้นและงบประมาณที่ห้องสมุดได้รับน้อยลง ดังนั้น ห้องสมุดจึงต้องมีการประเมินทรัพยากรสารสนเทศ เพื่อให้ได้ภาพรวมของทรัพยากรสารสนเทศโดยเฉพาะหนังสือที่มีอยู่ว่า มีความสอดคล้องตรงกับความต้องการของผู้ใช้มากน้อยเพียงใด วิธีการประเมินทรัพยากรสารสนเทศอย่างหนึ่งคือ การศึกษาการใช้ เพื่อนำผลที่ได้ไปเป็นข้อมูลในการกำหนดและการคาดคะเนการใช้ในอนาคต รวมทั้งเป็นแนวทางในการคัดหนังสือที่ไม่มีผู้ใช้หรือใช้น้อยออกไปแล้วจัดหารายการอื่นมาไว้แทน การศึกษาการใช้หนังสือจะทำให้ทราบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดมีความต้องการในการใช้หนังสือในแต่ละสาขาวิชา มากน้อยเพียงใด ซึ่งจะเป็นแนวทางให้บรรณารักษ์พิจารณาจัดซื้อหนังสือให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้

จากปัญหาเกี่ยวกับหนังสือที่มีให้บริการในห้องสมุดมหาวิทยาลัยต่างๆ ของประเทศไทยที่พบได้แก่ หนังสือที่มีอยู่ไม่ตรงกับความต้องการและความสนใจของผู้ใช้ หนังสือมีจำนวนไม่เพียงพอ กับผู้ใช้ การขาดหนังสือประกอบการเรียนการสอนในแต่ละสาขาวิชา หนังสือเก่าและล้าสมัย ขาดหนังสืออ้างอิงและวารสารนั้น (เสนอ เข้มหนู. 2528 : 4) ในฐานะที่สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่สำคัญแห่งหนึ่ง และมีนโยบายในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเป็นประการสำคัญ (ชาดาคักดี วชิรปรีชา

พงษ์, 2522 : 266) และห้องสมุดเองก็มีงบประมาณที่แน่นอนในการจัดหาหนังสือ โดยจัดซื้อหนังสือทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ นักวิชาการ และการคัดเลือกของบรรณารักษ์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในแต่ละปีสำนักหอสมุดกลาง ได้ใช้เงินงบประมาณเพื่อจัดซื้อหนังสือเป็นจำนวนมาก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาปริมาณการจัดหาหนังสือในสาขาวิชาต่างๆ ในช่วงปี พ.ศ. 2535 - 2537 ว่ามีการจัดหาหนังสือในสาขาวิชาต่างๆ มากน้อยเพียงใด และศึกษาปริมาณการใช้หนังสือที่จัดหาเข้ามาในช่วงปีดังกล่าว เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการจัดหาหนังสือที่เหมาะสมและตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ได้มากที่สุดต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปริมาณและสาขาวิชาของหนังสือที่จัดหาในช่วงปี พ.ศ. 2535 - 2537
2. เพื่อศึกษาปริมาณการใช้หนังสือที่จัดหาในช่วงปี พ.ศ. 2535 - 2537
3. เพื่อเปรียบเทียบอัตราการใช้หนังสือในแต่ละหมวด ที่จัดหาในช่วงปี พ.ศ. 2535 - 2537
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหนังสือที่จัดหาในช่วงปี พ.ศ. 2535 - 2537 กับการใช้หนังสือดังกล่าว

ความสำคัญของการวิจัย

ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นแนวทางในการคัดเลือกหนังสือให้เหมาะสมตรงกับความต้องการของผู้ใช้ สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะหนังสือที่จัดหาเข้ามาในสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในช่วงปี พ.ศ. 2535 - 2537 โดยศึกษาในด้านปริมาณและการใช้หนังสือ

การศึกษาด้านปริมาณ จะแบ่งเป็นกลุ่มหนังสือทั่วไป (หนังสือหมวด 000 - 900) หนังสือสารrong หนังสือเด็ก นวนิยาย / เรื่องสั้น หลักสูตร / แบบเรียน และหนังสืออ้างอิง

การศึกษาด้านการใช้ จะศึกษาเฉพาะหนังสือทั่วไปหมวด 000 - 900 ที่อนุญาตให้อืมออกนอกห้องสมุด

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การจัดหาหนังสือ ในการวิจัยนี้หมายถึง การจัดหาหนังสือด้วยการซื้อตั้งแต่ ปีพ.ศ. 2535 - 2537 ซึ่งทำย้อนหลังไปประมาณ 5 ปี ทั้งนี้เนื่องจากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นพบว่า มีหนังสือบางส่วนอยู่ที่งานวิเคราะห์สนเทศ เพื่อรอจัดหมวดหมู่ จึงไม่สามารถทำการวิจัยของปีล่าสุดได้
2. การใช้หนังสือ หมายถึง การยืมหนังสือออกนอกห้องสมุด ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 - เดือนพฤศจิกายน 2540 โดยพิจารณาจากบัตรหลักฐานการยืมหนังสือที่มีอยู่
3. หนังสือทั่วไป เป็นหนังสือทั่วไปหมวด 000-900 ที่อนุญาตให้ยืมออกนอกห้องสมุด

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การจัดหาและการใช้หนังสือของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ. 2535 - 2537 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าหัวข้อเรื่องต่างๆ จากตำรา เอกสารและสิ่งพิมพ์ต่างๆ ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ
2. การศึกษาการใช้
3. งานพัฒนาทรัพยากรของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ

ความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ

การพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศจึงมีความสำคัญต่อห้องสมุดดังนี้

1. ทำให้ห้องสมุดมีการจัดหาและรวบรวมทรัพยากรสารสนเทศที่มีคุณภาพสอดคล้องตรงกับความต้องการและความจำเป็นของผู้ใช้
2. การพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ เป็นงานที่สนับสนุนและส่งเสริมงานบริการของห้องสมุดให้ประสบผลสำเร็จ

กระบวนการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ มี 6 ประการดังนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. สาขาวิชาศิลปศาสตร์. 2533 : 81 - 115)

1. การศึกษาผู้ใช้

เป็นการศึกษาผู้ใช้ของห้องสมุดหรือชุมชนที่ให้บริการ เพื่อให้มีข้อมูลของผู้ใช้ ด้านการใช้และความต้องการในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ เพื่อการวางแผนจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสมและเป็นแนวทางในการจัดทำนโยบายการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ

แนวทางการศึกษาการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ มีดังนี้

- 1.1 การศึกษาจากสถิติการใช้ หมายถึง ข้อมูลเกี่ยวกับการยืมทรัพยากรสารสนเทศ ออกไปนอกห้องสมุดและการใช้ในห้องสมุด โดยมีการเก็บสถิติการใช้ตามประเภทและสาขาวิชาของ

การยื่นออกนอกห้องสมุด การคูสติการให้บริการตอบคำถาม

2. เลือกสารนิเทศให้สอดคล้องกับหลักสูตรสาขาวิชาที่สถาบันเปิดสอน และครอบคลุมทุกสาขาวิชา

3. เลือกสารนิเทศด้วยความเป็นธรรม ไม่ลำเอียงไปในทางใดทางหนึ่ง

4. กำกับเรื่องงบประมาณและการจัดสรรงบประมาณ

5. เลือกซื้อแต่สารนิเทศที่มีคุณค่า เพื่อให้ผู้ใช้มีรสนิมิตในการอ่านที่ดี และยกระดับการอ่านของผู้ใช้

6. เลือกสารนิเทศที่ทันต่อเหตุการณ์ในปัจจุบัน และสามารถให้ประโยชน์ในอนาคตได้ด้วย

4. การจัดหาทรัพยากรสารนิเทศ ได้แก่ การซื้อ การแลกเปลี่ยน การขอรับบริจาค การทำสำเนา การจัดหาทรัพยากรสารนิเทศมีความสำคัญ ดังนี้

4.1 ทำให้ห้องสมุดมีทรัพยากรสารนิเทศเพื่อสนองความต้องการของผู้ใช้

4.2 การจัดหาที่เหมาะสมช่วยให้ห้องสมุดประหยัดงบประมาณ

4.3 การจัดหาจากแหล่งที่ดี จะช่วยประหยัดเวลาในการทำงาน

4.4 การจัดหาอย่างมีระบบ ทำให้ง่ายต่อการควบคุมการเพิ่มทรัพยากรสารนิเทศ และควบคุมการใช้งานงบประมาณให้จำกัดภายในวงเงินที่มีอยู่ได้

5. การคัดออก เมื่อตรวจสอบพบว่า รายการใดมีผู้ใช้น้อยหรือไม่มีผู้ใช้ ต้องคัดออก

6. การประเมินทรัพยากรสารนิเทศ เพื่อให้ได้ภาพรวมว่า สารนิเทศที่มีอยู่ มีข้อบกพร่องที่ไหน เพียงใด เพื่อที่จะได้ปรับปรุงและแก้ไขให้ดีขึ้น

วัตถุประสงค์ของการประเมินทรัพยากรสารนิเทศ มีดังนี้

6.1 เพื่อวัดประสิทธิภาพของงานพัฒนาทรัพยากรสารนิเทศว่า ได้ดำเนินไปตามเป้าหมายและนโยบายที่ได้ตั้งไว้หรือไม่ และเป็นไปตามอันดับความสำคัญเพียงใด ทำให้ทราบว่าทรัพยากรสารนิเทศมีปริมาณพอเพียง และมีคุณภาพสอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของผู้ใช้บริการหรือไม่

6.2 เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรสารนิเทศที่ประเมินแล้วพบว่า เป็นที่ต้องการใช้งานมากหรือใช้งานมานาน แต่ทางห้องสมุดไม่สามารถจัดหาเพิ่มเติมได้ ห้องสมุดอาจจะต้องพิจารณาว่า ควรอนุรักษ์รายการใดโดยการถ่ายเป็นไมโครฟิล์ม หรือวิธีอื่นๆ

ทรัพยากรสารสนเทศ และแยกตามเพศ ตามระดับการศึกษา ตามอาชีพ

1.2 การศึกษาการเข้าถึงในงานเขียน เพื่อให้ทราบว่า ผู้เขียนได้ข้อมูลในการเขียนงานแต่ละเรื่องจากทรัพยากรสารสนเทศประเภทใด รูปแบบใดเป็นจำนวนมากหรือน้อย

1.3 การสอบถามข้อมูลจากผู้ใช้ โดยการส่งแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ผู้ใช้

2. การจัดทำนโยบายการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ

ข้อมูลของผู้ใช้ทั้งทางด้านพฤติกรรมการใช้ ความสนใจหรือความต้องการในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศ จะเป็นเครื่องชี้นำในการกำหนดนโยบายการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศได้

นโยบายการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศมีรายละเอียดดังนี้

2.1 รายละเอียดต่างๆ ไป เป็นรายละเอียดทางด้านสภาพสังคมหรือชุมชนที่ห้องสมุดต้องให้บริการ คุณสมบัติของผู้ใช้ว่าเป็นใคร ประเภทและสาขาวิชาของทรัพยากรสารสนเทศที่จะให้บริการ วัตถุประสงค์ของการให้บริการ เป็นต้น

2.2 รายละเอียดเกี่ยวกับทรัพยากรสารสนเทศที่ต้องการรวบรวม แบ่งเป็น

2.2.1 รูปแบบของทรัพยากรสารสนเทศ ได้แก่ หนังสือ ตำราเรียน วารสาร หนังสือพิมพ์ รวมทั้งระบุกลุ่มผู้ใช้

2.2.2 การระบุผู้ที่มีหน้าที่ในการคัดเลือกและการจัดหา

2.2.3 การระบุเงื่อนไขการเลือกและไม่เลือกทรัพยากรสารสนเทศบางประเภท

2.3 รายละเอียดที่เป็นเงื่อนไขเฉพาะของการดำเนินงานทรัพยากรสารสนเทศ เพื่อให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติโดยเฉพาะเช่น การขอรับบริจาค การแลกเปลี่ยน การคัดลอก การจัดซื้อฉบับซ้ำ การจัดซื้อแทนที่ชำรุดหรือสูญหาย

3. การเลือกทรัพยากรสารสนเทศ

เป็นการเลือกทรัพยากรสารสนเทศ ให้สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศที่กำหนดไว้ จำแนกออกเป็น 2 ลักษณะ

3.1 การเลือกทรัพยากรสารสนเทศให้ตรงกับความต้องการจำเป็นในการใช้ในระยะยาว โดยกำหนดว่าจะจัดหาทรัพยากรในสาขาวิชาหรือประเภทใดเป็นจำนวนร้อยละเท่าใด โดยใช้งบประมาณที่ได้รับในแต่ละปีประกอบการตัดสินใจ

3.2 การเลือกทรัพยากรสารสนเทศให้สอดคล้องกับความต้องการของการใช้ในระยะสั้น โดยพิจารณาจากรายการที่ผู้ใช้เสนอแนะ บทวิจารณ์หนังสือ

เกณฑ์ในการเลือกทรัพยากรสารสนเทศมีดังนี้ (นุชรี ตรีโรจน์วงศ์, 2531 : 9-17)

1. เลือกสารสนเทศให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ โดยพิจารณาจากรายการที่ผู้ใช้เสนอแนะในสมุดเสนอแนะ การสร้างแบบสอบถามเพื่อสำรวจความต้องการใช้ การสำรวจ

ลักษณะของการประเมินทรัพยากรสารสนเทศ แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะใหญ่ ดังนี้

1. การประเมินที่ขึ้นอยู่กับลักษณะของข้อมูล แบ่งเป็น

1. การประเมินเชิงปริมาณ เป็นการวัดปริมาณ ขนาด หรือจำนวนทรัพยากรสารสนเทศที่มีเพื่อศึกษาถึงความพอเพียงต่อจำนวนผู้ใช้และการใช้งานเป็นหลัก เป็นการประเมินที่ทำได้ง่าย อาศัยสถิติที่เก็บไว้เป็นหลัก มีหลักการพิจารณา ดังนี้

1. ขนาดหรือปริมาณของทรัพยากรสารสนเทศที่มี จำแนกตามประเภทสาขาวิชา ภาษาและปีพิมพ์ แล้วเปรียบเทียบกับจำนวนหรือปริมาณของทรัพยากรสารสนเทศที่ห้องสมุดควรมี

2. ขนาดของทรัพยากรสารสนเทศ เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์พร้อมกันตัวแปรอื่นๆ เช่น ปริมาณภารกิจของหน่วยงานต้นสังกัด จำนวนหน่วยต่อผู้ใช้ 1 คน จำนวนที่อิมต่อกับจำนวนหน่วยทั้งหมด

3. อัตราการเพิ่มที่จัดหาในแต่ละสาขาวิชา

2. การประเมินเชิงคุณภาพ เป็นการพิจารณาถึงประโยชน์ของสารสนเทศที่มีต่อผู้ใช้ ต่อความต้องการในการปฏิบัติงาน และประเมินถึงความสมดุลย์ของทรัพยากรสารสนเทศที่จัดหาในแต่ละสาขาวิชา ขอบเขตที่ครอบคลุม ความใหม่และความถูกต้องของสารสนเทศ การประเมินเชิงคุณภาพมีรายละเอียดดังนี้

1. การศึกษาประโยชน์ของสารสนเทศสามารถดูได้จากการใช้สารสนเทศทั้งใช้ภายในและยืมออก การใช้สารสนเทศประกอบการเขียน โดยการนำไปอ้างถึงที่ปรากฏในหนังสือ บทความ งานวิจัย และการสอบถามทรรศนะจากผู้ใช้

2. ความสมดุลของสารสนเทศที่จัดในแต่ละส่วน สามารถประเมินโดยวิเคราะห์ภารกิจของหน่วยงานต้นสังกัด เช่น จำนวนรายวิชาที่มีการเรียนการสอนในสถาบัน และนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อคัดเลือกส่วนของสารสนเทศที่มีเพื่อการใช้งานแต่ละประเภทนั้น ซึ่งจะชี้ให้เห็นถึงความเข้มของสารสนเทศในแต่ละสาขาและความสอดคล้องกับการใช้งาน

2. การประเมินที่ขึ้นอยู่กับวิธีการประเมิน แบ่งเป็น

1. การประเมินโดยเน้นสารสนเทศ เป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นถึงขนาดขอบเขตของสารสนเทศที่จัดหา โดยมีข้อสรุปว่า สารสนเทศที่ผ่านการประเมินและผลการประเมินอยู่ในระดับดี แสดงว่า สารสนเทศที่จัดหานั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถาบัน ความสนใจและความต้องการของผู้ใช้

2. การประเมินโดยเน้นผู้ใช้และการใช้ เป็นการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้และการใช้

การศึกษาการใช้

การศึกษาการใช้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, สาขาวิชาศิลปศาสตร์, 2533 : 832-836) เป็นการประเมินผลเพื่อนำผลที่ได้มาใช้ประโยชน์ในการจัดหาและการพัฒนาทรัพยากร ตลอดจนการเก็บเพื่อการเข้าใช้ได้โดยสะดวก ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาการใช้ จะชี้ให้เห็นถึง

1. สารนิเทศที่มีการใช้น้อย ที่ควรนำออกหรือนำไปเก็บไว้ที่อื่น
2. สารนิเทศที่เป็นที่ต้องการ มีการใช้มาก ถือว่าเป็นสารนิเทศหลัก ควรจะได้มีการจัดหาเพิ่ม
3. รูปแบบของการใช้สารนิเทศในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง หรือตามประเภทของสารนิเทศ โดยเปรียบเทียบสารนิเทศที่มีกับการใช้ในสาขาวิชานั้น
4. ใครคือผู้ใช้สารนิเทศ
5. ทิศทางและความสนใจของผู้ใช้ที่เปลี่ยนไป
6. ข้อมูลที่ได้แสดงถึงความสำเร็จและความบกพร่องของบริการห้องสมุด
7. ช่วยในการจัดหาสารนิเทศที่ช่วยแก้ปัญหาเฉพาะด้าน ข้อคำถามพิเศษต่างๆ

ข้อดีของการศึกษาการใช้

1. การศึกษาการใช้เป็นการวัดคุณภาพของสารนิเทศ ข้อมูลที่ได้จะช่วยตัดสินใจการจัดเก็บ เพื่อให้สะดวกต่อการใช้ และช่วยกำหนดแผนพัฒนาทรัพยากรสารนิเทศในสาขาวิชาต่างๆ ได้ดี
2. ข้อมูลการใช้สามารถได้มาจากสถิติการใช้ประเภทต่างๆ สามารถวิเคราะห์ได้ง่าย
3. สามารถใช้ได้กับกลุ่มตัวอย่างและประชากรทั้งหมด ขึ้นอยู่กับการออกแบบการวิจัย

ข้อจำกัดของการศึกษาการใช้

1. สารนิเทศบางประเภทมีการใช้ไม่มาก เช่น งานวิจัย และสถิติการใช้ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา มักสะท้อนให้เห็นถึงการใช้ของนักศึกษาปริญญาตรีและของกลุ่มอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเป็นหลัก
2. การศึกษาการใช้โดยวิเคราะห์จากสถิติ เป็นการวัดความต้องการของผู้ใช้ที่แสดงออกมากกว่าที่ไม่แสดงออก
3. สถิติการใช้ ไม่รวมถึงการใช้ในห้องสมุด

4. ผู้ใช้ส่วนมากไม่ได้คำนึงว่า ห้องสมุดควรจะทำอะไรเพื่อผู้ใช้ และจึงทำให้ลำบากในการตัดสินใจเกี่ยวกับความเหมาะสมนั้น
5. การสำรวจผู้ใช้ อาจเป็นการบันทึกด้านการรับรู้ เจตนาและการจัด collection ได้ ซึ่งมักไม่ได้สะท้อนประสบการณ์จริงหรือรูปแบบพฤติกรรมผู้ใช้
6. จากคำจำกัดความ การสำรวจความคิดเห็น จะพลาดข้อความที่มีค่า และที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับผู้ใช้
7. ผู้ใช้ส่วนใหญ่ไม่มีปฏิกิริยาใดๆ กับทรัพยากรห้องสมุด ดังนั้นการสำรวจจะต้องสอบถามเป็นรายบุคคล ทำให้เสียเวลา เพิ่มต้นทุนในการทำงาน
8. การออกแบบเครื่องมือการสำรวจค่อนข้างยาก การสร้างกรอบคำถามที่ไม่ชัดเจน จะทำให้ผลการสำรวจออกมาไม่มีคุณภาพ
9. ความสนใจของผู้ใช้ อาจมุ่งไปในทางใดทางหนึ่งที่แคบกว่านโยบายการพัฒนาทรัพยากรห้องสมุด อาจจะทำให้เกิดทัศนคติในทางลบในผลการสำรวจ

งานพัฒนาทรัพยากร

ของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อรทัย วารีสอาด. (2534 : 1-4) ได้กล่าวถึง การจัดหาหนังสือเข้าห้องสมุดมีอยู่ 2 วิธี คือ การจัดหาหนังสือโดยการซื้อและการจัดหาโดยการขอรับบริจาค ดังนี้

1. การจัดหาโดยการซื้อ

เมื่อเริ่มปีงบประมาณ ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดกลาง และบรรณารักษ์ฝ่ายพัฒนาทรัพยากรฯ จะร่วมพิจารณาแบ่งสรรเงินสำหรับซื้อหนังสือให้กับสำนัก / สถาบันและภาควิชาต่างๆ โดยนำสถิติการใช้เงินซื้อหนังสือของปีที่ผ่านมาย้อนหลังไป 3 ปี และอัตราค่าหนังสือมาพิจารณาประกอบกัน และแจ้งหัวหน้าภาควิชาต่างๆ ทราบว่าในปีงบประมาณที่ผ่านมา ห้องสมุดใช้เงินซื้อหนังสือในสาขาวิชานั้นๆ เป็นจำนวนเท่าใด พร้อมทั้งแจ้งงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือสำหรับปีงบประมาณใหม่ให้ทราบ

ในปัจจุบัน ห้องสมุดมีวิธีการดำเนินการจัดซื้อหนังสือ 5 วิธี คือ

1. ร้านค้านำตัวเล่มหนังสือมาเสนอให้คัดเลือก
2. บรรณารักษ์หรืออาจารย์ไปเลือกหนังสือที่ร้านจำหน่ายหนังสือ แล้วให้ร้านค้านำตัวเล่มมาส่งให้ที่ห้องสมุด

3. บรรณารักษ์พิจารณาจากรายชื่อหนังสือที่อาจารย์เสนอให้สั่งซื้อ
4. บรรณารักษ์หรืออาจารย์เลือกจาก catalog ที่สำนักพิมพ์หรือร้านค้าส่ง
มาให้
5. พิจารณาจากบทวิจารณ์หนังสือ คอลัมน์แนะนำหนังสือจากวารสาร
นิตยสารและหนังสือพิมพ์

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกซื้อหนังสือ พิจารณาดังนี้

1. สาขาวิชา จะจัดซื้อทุกสาขาวิชาที่เปิดสอน ยกเว้นสาขาแพทยศาสตร์
กฎหมาย วิศวกรรมศาสตร์
2. เนื้อหา จะจัดซื้อทุกประเภท ยกเว้นนวนิยายประเภทโรมานซ์ บทกวีหรือ
บทกลอนของวัยรุ่น
3. ผู้แต่ง หนังสือที่เขียนโดยผู้แต่งที่มีชื่อเสียง ไม่ว่าจะเป็นนวนิยายหรือบท
กลอน ห้องสมุดควรซื้อไว้ทุกเรื่องที่จัดพิมพ์
4. ราคา หากหนังสือที่ต้องการซื้อมีราคาแพงมาก อาจเจรจาต่อรองกับ
ทางร้านค้าให้ลดราคาลงอีกได้
5. จำนวนเล่ม กำหนดไว้เป็นเกณฑ์กว้าง ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนได้ ดังนี้

<u>หนังสือภาษาไทย</u>		<u>หนังสือภาษาต่างประเทศ</u>	
หนังสือตำราวิชาการ	3-10 เล่ม	หนังสือตำราวิชาการ	1-2 เล่ม
สารคดี	2 เล่ม	สารคดี	1 เล่ม
นวนิยายและเรื่องสั้น	1 เล่ม	นวนิยายและเรื่องสั้น	1 เล่ม
		(เฉพาะที่เป็น Best seller เท่านั้น)	
หนังสือเด็ก	1 เล่ม	หนังสือเด็ก	1 เล่ม
แบบเรียน	3-5 เล่ม		
หนังสือที่ได้รับรางวัล	3 เล่ม		

2. การจัดหาโดยการขอรับบริจาค

ห้องสมุดได้รับบริจาคหนังสือจากหน่วยงาน ทั้งต่างประเทศและใน
ประเทศที่เป็นหน่วยงานราชการ เอกชนและบุคคลต่างๆ เมื่อได้รับตัวเล่ม ทางห้องสมุดจะทำการ
ตอบขอบคุณไปที่ผู้บริจาคผู้นั้นๆ

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกหนังสือบริจาค

1. สาขาวิชา ห้องสมุดพิจารณาเก็บหนังสือบริจาคทุกประเภทยกเว้นทางสาขาแพทยศาสตร์ จะส่งต่อให้ห้องสมุดคณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล และสาขาวิศวกรรมศาสตร์ จะส่งต่อไปให้ห้องสมุดองค์กรภัย
2. รูปเล่ม พิจารณาว่าชำรุดหรือไม่
3. ปีที่พิมพ์ พิจารณาว่า ปีพิมพ์เก่าหรือใหม่ หากเก่ามากจะบริจาคให้ห้องสมุดอื่นต่อไป
4. จำนวนเล่ม ถ้าเป็นหนังสือภาษาไทย เก็บไว้ 5-10 เล่ม ถ้าเป็นหนังสือภาษาอังกฤษเก็บไว้ 2-3 เล่ม
5. ห้องสมุดมีหนังสือนั้นแล้วหรือยัง ให้พิจารณาว่าถ้าห้องสมุดมีตัวเล่มอยู่แล้ว และต้องการจำนวนตัวเล่มเพิ่มให้เก็บไว้ หากไม่ต้องการจะบริจาคให้แก่ห้องสมุดอื่นต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ

นงนวล ลำซ่า. (2515 : 116) ได้ศึกษาการจัดซื้อหนังสือและการใช้หนังสือของห้องสมุดวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตรในระยะเวลา 3 ปี (พ.ศ. 2510 - 2512) เพื่อที่จะทราบจำนวนเงินงบประมาณ จำนวนหนังสือ และการใช้หนังสือที่จัดซื้อในระยะเวลา 3 ปี โดยรวบรวมข้อมูลจากสมุดทะเบียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เรื่องขออนุมัติซื้อหนังสือของห้องสมุด ผู้บัตร์รายการ และหนังสือที่จัดซื้อ ผลการศึกษาพบว่า มีการจ่ายเงินซื้อหนังสือภาษาไทยน้อยกว่าหนังสือภาษาอังกฤษ และจำนวนหนังสือที่ซื้อมาทั้งหมด และซื้อมากในหมวดวิชาใหญ่ๆ 3 หมวดวิชาคือ หมวดสังคม - ศาสตร์ หมวดวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ และหมวดประวัติศาสตร์ ส่วนการใช้หนังสือ มีการใช้หนังสือภาษาไทยมากกว่าหนังสือภาษาอังกฤษ และการใช้หนังสือใช้มากใน 3 หมวดวิชาดังกล่าว

กุลวรา ชูพงศ์ไพโรจน์. (2528 : 80) ได้ศึกษาการจัดหาและการใช้หนังสือ ณ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง และศึกษาความสัมพันธ์ของการจัดหาและการใช้หนังสือที่จัดหาในระยะ 3 ปี ตั้งแต่พ.ศ. 2523 - 2525 โดยรวบรวมข้อมูลจากบัตรทะเบียนหนังสือภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ บัตร์รายการ บัตร์ประจำหนังสือของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลการศึกษาพบว่า การจัดหาและการใช้หนังสือภาษาไทยมีมากกว่าหนังสือภาษาต่างประเทศ จำนวนหนังสือที่จัดหามากใน 3 หมวดวิชาใหญ่ๆ คือ หมวด H สังคมศาสตร์ หมวด P ภาษาและวรรณคดี

หมวด Q วิทยาศาสตร์ หนังสือภาษาต่างประเทศที่จัดหาเข้ามามากใน 3 หมวดวิชา คือ หมวด H สังคมศาสตร์ หมวด Q วิทยาศาสตร์ หมวด P ภาษาและวรรณคดี ส่วนหนังสือภาษาไทยที่ใช้มากใน 3 หมวดวิชา ได้แก่ หมวด H สังคมศาสตร์ หมวด Q วิทยาศาสตร์ หมวด K กฎหมาย หนังสือภาษาต่างประเทศมีการใช้มากใน 3 หมวดวิชา ได้แก่ หมวด Q วิทยาศาสตร์ หมวด H สังคมศาสตร์ หมวด P ภาษาและวรรณคดี ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างการจัดหาและการใช้หนังสือภาษาต่างประเทศนั้น พบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ปัทมาภรณ์ วีระพันธ์ มาลี เสียงไทย และอชานา แสงกระจ่าง. (2528 : 43-59) ได้วิจัยเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปริมาณการใช้จ่ายเงินจัดซื้อหนังสือ กับการใช้หนังสือในหมวดวิชาต่างๆ ที่จัดซื้อในปี พ.ศ.2524 ซึ่งเป็นหนังสือที่สามารถยืมออกได้ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจโดยสร้างแบบบันทึกรายละเอียดเก็บข้อมูลจากสมุดทะเบียน ผู้บัตรรายการ และบัตรหนังสือจากการวิเคราะห์พบว่า หอสมุดใช้จ่ายเงินจัดซื้อหนังสือในหมวดสังคมศาสตร์มากที่สุด ได้จำนวนชื่อเรื่องในหมวดสังคมศาสตร์มากที่สุด และได้จำนวนเล่มมากที่สุดเช่นเดียวกัน อาจารย์และบรรณารักษ์เป็นผู้สั่งซื้อหนังสือภาษาต่างประเทศในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน ปริมาณการใช้พบว่า ใช้หนังสือในหมวดสังคมศาสตร์มีมากที่สุด จากการจำแนกการใช้ตามประเภทของผู้ใช้เฉพาะอาจารย์ปรากฏว่าใช้หนังสือหมวดวิทยาศาสตร์มากที่สุด การลงทุนกับการใช้หนังสือในแต่ละหมวดวิชาเปรียบเทียบกัน พบว่า มีสัดส่วนใกล้เคียงกัน สรุปได้ว่าการจัดซื้อหนังสือของห้องสมุดในปี พ.ศ. 2524 มีความสัมพันธ์กับการใช้ในปีการศึกษา 2525

ชนิดา จรียาพรพงศ์. (2532 : ง) ได้ศึกษาปริมาณ สาขาวิชา ประเภทของหนังสือที่จัดหาในระยะ 3 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2525 - 2527 หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยรวบรวมข้อมูลจากสมุดทะเบียนหนังสือภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ บัตรรายการและบัตรหนังสือ ผลการศึกษาพบว่าการจัดหาและการใช้หนังสือภาษาไทย มีมากกว่าหนังสือภาษาต่างประเทศ การจัดหาและการใช้หนังสือสารคดีทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศมีมากกว่าหนังสือบันเทิงคดี หนังสือภาษาไทยที่จัดหาและใช้มากคือ สาขาวิชามนุษยศาสตร์ ส่วนหนังสือภาษาต่างประเทศมีการจัดหามากในสาขาสังคมศาสตร์ แต่มีการใช้มากในสาขามนุษยศาสตร์ สำหรับการศึกษความสัมพันธ์ของการจัดหาและการใช้ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ พบว่าการจัดหาและการใช้หนังสือภาษาไทยและภาษาต่างประเทศมีความสัมพันธ์ในระดับสูง

นันทนา กรดเต็ม. (2534 : ง) ได้ศึกษาปริมาณ หมวดหมู่ (ตามการแบ่งหมวดหมู่หนังสือระบบทศนิยมดิวอี้) และประเภทหนังสือ (ตามการแบ่งหมวดหมู่พิเศษของห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. 4 หมวด คือ หมวดชีวประวัติบุคคล หนังสือภาษาอังกฤษที่เกี่ยวกับประเทศไทย นวนิยาย และหนังสือบันเทิงคดีปกอ่อน) ที่จัดหาในช่วงปี พ.ศ. 2528 - 2530 รวมทั้งศึกษาความสัมพันธ์ของการจัดหาและการใช้หนังสือในช่วง 3 ปีดังกล่าวของห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. โดยรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับชื่อผู้แต่ง ชื่อหนังสือ เลขเรียกหนังสือ ปีที่จัดหา จำนวนที่จัดหา วิธีการจัดหา และปริมาณการยืม จากรายการหนังสือใหม่เฉพาะภาษาอังกฤษ บัตรทะเบียนและบัตรหนังสือที่แสดงการยืม - คืน ผลการศึกษาพบว่า หนังสือที่มีการจัดหามากคือ หมวด 300 สังคมศาสตร์ หมวด 400 ภาษาศาสตร์ หมวด 800 วรรณคดี และนวนิยายตามลำดับ สำหรับการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ของการจัดหาและการใช้หนังสือ ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พบว่า การจัดหาและการใช้หนังสือในช่วง 3 ปี (พ.ศ. 2528 - 2530) มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง

ประไพพรรณ จารุทวี. (2536 : 69-71) ได้ศึกษาปริมาณ สาขาวิชาและประเภทของหนังสือที่จัดหา และการใช้หนังสือของห้องสมุดกลาง สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2530 - 2535 รวมทั้งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดหาหนังสือที่จัดหาเข้ามาโดยการซื้อ โดยใช้งบประมาณประจำปีและงบรายได้พิเศษของปีงบประมาณ 2529 - 2530 และการใช้ของผู้ใช้ในช่วงปี พ.ศ. 2530 - 2532 ผู้วิจัยรวบรวมรายการหนังสือจากสมุดทะเบียน บัตรรายการหนังสือ บัตรยืมหนังสือ ผลการศึกษาพบว่า ในด้านปริมาณการจัดหาหนังสือในปีงบประมาณ 2529 และ 2530 ฝ่ายพัฒนาทรัพยากรจัดหาหนังสือภาษาไทยมากกว่าภาษาต่างประเทศ แต่จัดหาหนังสือทั้ง 2 ประเภทในหมวด H มากที่สุด หมวดที่จัดหาน้อยที่สุดคือหมวด E-F หมวดที่ไม่มีการจัดหาเลยคือหมวด V ในด้านปริมาณการใช้หนังสือพบว่า ผู้ใช้ใช้หนังสือภาษาไทยในปริมาณที่สูงกว่าและมากกว่าหนังสือภาษาต่างประเทศ หนังสือภาษาไทยและหนังสือภาษาต่างประเทศที่มีการใช้มากที่สุดคือ H หนังสือภาษาไทยหมวดที่มีการใช้น้อยที่สุดคือ หมวด A ส่วนหนังสือภาษาต่างประเทศคือ หมวด E - F ในด้านปริมาณการใช้ของผู้ใช้ที่มีสถานภาพต่างกัน นิสิตปริญญาตรีใช้หนังสือภาษาไทยและภาษาต่างประเทศมากที่สุด ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างการจัดหาและการใช้ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พบว่า การจัดหาและการใช้หนังสือภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง

วาสนา ธนะสุข. (2538 : ก) ได้ทำการศึกษาปริมาณและการใช้หนังสือที่จัดหาตามการเสนอแนะของอาจารย์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่จัดหาในช่วงปี พ.ศ. 2531 ถึงพ.ศ. 2535 รวมทั้งศึกษาความสัมพันธ์ของการจัดหาและการใช้หนังสือดังกล่าวในช่วงเวลา 7 ปี

(พ.ศ. 2531 - 2537) เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการพัฒนาทรัพยากรห้องสมุดในการดำเนินการศึกษา ผู้วิจัยได้รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับชื่อผู้แต่ง ชื่อเรื่อง เลขเรียกหนังสือปีที่จัดหา ชื่อผู้เสนอแนะให้จัดหาและบัตรหนังสือที่แสดงการยืม - คืน โดยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปความถี่และอัตราส่วนร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า หนังสือที่มีการจัดหาและมีความถี่ในการใช้มากที่สุดคือ หมวด 300 สังคมศาสตร์ รองลงมาคือหนังสือหมวด 500 วิทยาศาสตร์ สำหรับการศึกษความสัมพันธ์ของการจัดหาและการใช้หนังสือ ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พบว่า การจัดหาและการใช้หนังสือในช่วงเวลาดังกล่าวมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง

อากาศ ฟูโลหะ. (2540 : 56-61) ได้ศึกษาจำนวนการใช้และไม่ใช้หนังสือค่านั่งของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่จัดหาเข้ามาและนำออกบริการในช่วงเดือนตุลาคม 2537 ถึงเดือนเมษายน 2538 และเป็นหนังสือค่านั่งที่สำนักหอสมุดอนุญาตให้ยืมได้ โดยเก็บสถิติการยืมตั้งแต่ออกให้บริการจนถึงเดือนพฤศจิกายน 2538 ประมาณระยะเวลาจากที่นำหนังสือออกบริการ 6 เดือนถึง 1 ปี ผลการศึกษาพบว่า หนังสือค่านั่งซึ่งเป็นหนังสือตำราทางวิชาการภาษาต่างประเทศที่อาจารย์ยื่นความจำนงให้ห้องสมุดจัดหาจำนวน 1,212 รายการ มีอาจารย์ยืมออกไปใช้จำนวน 589 รายการ คิดเป็นร้อยละ 48.60 และมีผู้ใช้ประเภทอื่นๆ ยืมออกไปใช้จำนวน 280 รายการ คิดเป็นร้อยละ 23.60 หนังสือค่านั่งที่นำออกบริการมากที่สุดคือหมวด Q เป็นหนังสือในหมวดวิทยาศาสตร์ รองลงมาคือหมวด T และ H ตามลำดับ (หนังสือในหมวดเทคโนโลยีและสังคมศาสตร์) ในแง่ของการยืมหนังสือออกไปใช้จำนวน 786 รายการ หมวดที่มีผู้ยืมมากที่สุด คือ หมวด Q รองลงมาคือหมวด T และ H และหมวดที่ยืมออกมากที่สุดคือ หมวด N, S และ M ตามลำดับ (หมวดศิลปะ, เกษตรศาสตร์และดนตรี) นอกจากนี้ยังได้มีการสอบถามอาจารย์จำนวนหนึ่งถึงสาเหตุที่ไม่ยืมหนังสือที่ทางห้องสมุดจัดหาให้ เนื่องมาจากการขาดการสื่อสารระหว่างอาจารย์กับห้องสมุด อาจารย์ไม่ได้รับหนังสือที่ห้องสมุดแจ้งให้ทราบว่า หนังสือที่สั่งซื้อให้มันได้ออกให้บริการแล้ว สาเหตุอีกอย่างหนึ่งคือขั้นตอนการดำเนินงานการจัดหาจนถึงการนำหนังสือออกบริการใช้เวลานานมาก ไม่ทันต่อความต้องการในการเรียนการสอนของอาจารย์

งานวิจัยในต่างประเทศ

โอบเด็น. (1995 : 390-A) ได้ศึกษาการยืมเอกสารทางสาขาแพทยศาสตร์และวิชาที่เกี่ยวข้องที่ตีพิมพ์ระหว่างปี ค.ศ. 1980 - 1992 ของห้องสมุดสถาบันการศึกษาทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ 4 แห่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้และตัวแปรที่มีผลกระทบต่อการใช้เอกสารในสาขาดังกล่าว จากจำนวน 87,936 ชิ้น พบว่า มีการยืม 609,971 ครั้ง และพบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติระหว่างปริมาณของเอกสารกับการยืมใช้ ห้องสมุดที่มีปริมาณเอกสารมาก จะมีปริมาณการยืมใช้มาก ในทำนองเดียวกัน ห้องสมุดที่มีปริมาณเอกสารน้อยก็มีปริมาณการยืมใช้น้อยเช่นกัน สาขาวิชาที่ถูกยืมมากที่สุดคือ พยาบาลศาสตร์ ซึ่งอัตราของการยืมใช้มีมากกว่าอัตราของจำนวนที่มีอยู่ รองลงมาคือ จิตเวชศาสตร์ ซึ่งอัตราของการยืมใช้ใกล้เคียงกับอัตราของจำนวนที่มีอยู่ สาขาวิชาที่มีน้อยที่สุดและใช้น้อยที่สุดคือ พยาธิวิทยา

เบรคีย์. (1995 : 2024A) ได้ทำการประเมินทรัพยากรห้องสมุดด้านยาและที่เกี่ยวข้องกับยาของศูนย์ IADIC (Inter American Drug Documentation and Information Center) ในระหว่างปี ค.ศ. 1990 - 1993 ว่าทรัพยากรที่มีสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้หรือไม่ งานวิจัยนี้ยึดตามสมมติฐานที่ว่า การยืมคืนเป็นการวัดผลการใช้ทรัพยากรห้องสมุดที่เชื่อถือได้ โดยวิเคราะห์แบบคำร้องของผู้ใช้จำนวน 747 เรื่อง และจากการสำรวจ 113 ครั้ง ในระหว่างปีดังกล่าว โดยนำมาจำแนกเป็นหัวเรื่องที่ใช้น้อยที่สุด และนำมาเปรียบเทียบกับหัวเรื่องของทรัพยากรที่จัดไว้ให้บริการ ผลการวิจัยพบว่า IADIC มีทรัพยากรที่ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้

จากการศึกษาเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นเอกสารหรืองานวิจัยที่ได้มีผู้ทำการวิจัยแล้ว สามารถกล่าวได้ว่า การศึกษาการใช้ทรัพยากรไม่ว่าจะเป็นวิธีใดก็ตาม เป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการให้บริการของห้องสมุด เนื่องจากในปัจจุบัน ราคาหนังสือ หรือแม้กระทั่งค่าบริการวารสารมีอัตราที่สูงขึ้นมาก ห้องสมุดจึงจำเป็นต้องมีการประเมินทรัพยากรที่มีอยู่ว่า สอดคล้องตรงกับความต้องการของผู้ใช้ส่วนใหญ่หรือไม่ เพื่อให้การใช้งบประมาณของห้องสมุดเป็นไปอย่างคุ้มค่า ตรงกับหลักสูตรการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยได้มากที่สุด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหนังสือที่จัดหาเข้ามากับการใช้หนังสือที่จัดหาระหว่างปี พ.ศ. 2535 - 2537 โดยมุ่งศึกษาเฉพาะหนังสือทั่วไปหมวด 000-900 ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้ คือ

- 1.1 รายการหนังสือที่จัดหาเข้ามาในสำนักหอสมุดกลาง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 - 2537 ได้มาจากสมุดทะเบียนหนังสือของฝ่ายพัฒนาทรัพยากรฯ
- 1.2 บัตรยืมของหนังสือที่จัดหาเข้ามาตามข้อ 1.1 ซึ่งผู้ใช้ห้องสมุดยืมออกจากสำนักหอสมุดกลาง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 - เดือนพฤศจิกายน 2540 (ตามที่มีอยู่)

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ บัตรบันทึกของหนังสือแต่ละชื่อเรื่อง โดยมีรายละเอียดดังนี้ เลขเรียกหนังสือ ชื่อผู้แต่ง ชื่อหนังสือ ปีที่จัดซื้อ ประเภทของหนังสือ (หนังสือทั่วไป หนังสืออ้างอิง หนังสือเด็ก หนังสือหลักสูตร / แบบเรียน หนังสือสารrong นวนิยาย / เรื่องสั้น) ปริมาณการยืมออกนอกห้องสมุด

ตัวอย่างแบบบันทึก

เลขเรียกหนังสือ	_____
ชื่อผู้แต่ง	_____
ชื่อหนังสือ	_____
ปีที่พิมพ์	_____
ปีที่จัดซื้อ	_____ จำนวนเล่ม _____
ประเภทหนังสือ	☐ หนังสือทั่วไป ☐ หนังสืออ้างอิง ☐ หนังสือเด็ก/เยาวชน ☐ นวนิยาย/เรื่องสั้น ☐ หนังสือแบบเรียน ☐ หนังสือสารอง
ปริมาณการใช้ 1.....ครั้ง	
2.....	ไม่มีข้อมูลในการยืมหนังสือชื่อเรื่องนี้

8. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ร่วมกับผู้ช่วยนักวิจัยอีก 2 คน ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่สิงหาคม - พฤศจิกายน 2540 รวมระยะเวลา 5 เดือน ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ แบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

3.1 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดหาหนังสือ

3.1.1 บันทึกรายละเอียดต่างๆ ของหนังสือแต่ละชื่อเรื่องจากสมุดทะเบียนลงในแบบบันทึก โดยเริ่มจากหนังสือที่ลงทะเบียนในวันที่ 1 มกราคม 2535 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2537 รายละเอียดที่ได้จากสมุดทะเบียนได้แก่ ชื่อผู้แต่ง ชื่อหนังสือ ปีที่พิมพ์ ปีที่จัดซื้อ จำนวนเล่ม

จากการบันทึกข้อมูล จะได้แบบบันทึกของหนังสือที่จัดหาในระหว่างปี พ.ศ. 2535 - 2537 จำนวน 8,917 ชื่อเรื่อง (12,299 เล่ม) แยกเป็นหนังสือภาษาไทย จำนวน 4,020 ชื่อเรื่อง (6,837 เล่ม) และหนังสือภาษาต่างประเทศจำนวน 4,897 ชื่อเรื่อง (5,462 เล่ม)

3.1.2 นำแบบบันทึกทั้งหมดมาแยกเป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ และจัดเรียงตามลำดับตัวอักษรของชื่อหนังสือ

3.1.3 นำแบบบันทึกในข้อ 3.1.2 มาตรวจสอบกับฐานข้อมูลของห้องสมุด (OPAC Online Public Access Catalog) โดยตรวจสอบจากชื่อเรื่อง เพื่อให้ทราบเลขหมู่หนังสือและประเภทของหนังสือ

หลังจากนั้น ผู้วิจัยได้แยกหนังสือประเภทที่ไม่อยู่ในขอบเขตของการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ หนังสืออ้างอิง หนังสือสารrong หนังสือเด็ก นวนิยาย / เรื่องสั้น หนังสือหลักสูตร / แบบเรียน หนังสือที่ใช้เป็นคู่มือในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ห้องสมุด หนังสือหายและหนังสือที่จำหน่ายออก ดังนั้นหนังสือที่อยู่ในขอบเขตการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวน 7,946 เล่ม แยกเป็นหนังสือภาษาไทย 4,128 เล่ม และภาษาต่างประเทศ 3,818 เล่ม

3.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หนังสือ

ผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัย นำแบบบันทึกหนังสือที่อยู่ในขอบเขตการวิจัย ที่ทราบเลขหมู่หนังสือแล้ว มาจัดเรียงตามเลขหมู่หนังสือ จากหมวด 000 - 900 เพื่อนำไปเก็บความถี่ในการใช้ โดยนับจากบัตรยืมหนังสือที่อยู่ท้ายเล่ม

การเก็บความถี่ในการใช้ จะบันทึกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 - เดือนพฤศจิกายน 2540

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาดำเนินการวิเคราะห์ ดังนี้

4.1 หนังสือที่จัดหา จำแนกตามลักษณะของข้อมูลดังนี้

4.1.1 แยกแบบบันทึกข้อมูลของหนังสือแต่ละเล่ม ตามปี พ.ศ. คือ พ.ศ. 2535, 2536 และ 2537 และภายใต้ปีพ.ศ. แยกตามตามระบบการจัดหมู่หนังสือระบบทศนิยมของคิวอี้ ดังนี้

000	เบ็ดเตล็ด
100	ปรัชญา
200	ศาสนา
300	สังคมศาสตร์
400	ภาษา
500	วิทยาศาสตร์บริสุทธิ์
600	วิทยาศาสตร์ประยุกต์
700	ศิลปะ
800	วรรณคดี
900	ประวัติศาสตร์

4.1.2 แสดงเปรียบเทียบปริมาณและอัตราส่วนร้อยละของจำนวนหนังสือที่จัดหาระหว่างปี พ.ศ. 2535 - 2537 แต่ละปี จำแนกตามหมวดหมู่และประเภทของหนังสือ

4.2 ความถี่ในการใช้หนังสือ จำแนกตามตามหมวดหมู่ของหนังสือ และค่าเฉลี่ยของความถี่ในการใช้หนังสือของปี พ.ศ. 2535 - 2537 โดยเปรียบเทียบในอัตราส่วนร้อยละ

4.3 หาอัตราการใช้หนังสือต่อเล่ม

4.4 หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างจำนวนหนังสือที่จัดหาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 - 2537 และปริมาณการใช้หนังสือที่จัดหามาในช่วงเวลาดังกล่าวตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 - เดือนพฤศจิกายน 2540

5. สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาอัตราส่วนร้อยละโดยใช้สูตร

$$P = \frac{X}{N} \times 100$$

N

P = ค่าร้อยละ

X = ความถี่ของจำนวนหนังสือ, ปริมาณการใช้

N = ยอดรวมของหนังสือ, ปริมาณการใช้

2. หาอัตราการใช้หนังสือต่อเล่ม

$$\text{อัตราการยืมหนังสือ} = \frac{\text{จำนวนครั้งที่ยืมในช่วงปีพ.ศ. 2535-พฤศจิกายน 2540}}{\text{จำนวนหนังสือที่จัดหาในช่วงปีพ.ศ. 2535-2537}}$$

3. ทดสอบความสัมพันธ์ของการใช้และการจัดหาหนังสือ ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product-moment correlation coefficient) และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล จำแนกได้เป็น 4 ประเภท คือ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดหา
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หนังสือ
3. การเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับการจัดหาและการใช้หนังสือ
4. ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดหากับการใช้หนังสือ

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดหา

ข้อมูลในส่วนนี้ เป็นข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณหรือจำนวนหนังสือภาษาไทยและภาษาต่างประเทศที่จัดหาในปี พ.ศ. 2535 - 2537 โดยนำเสนอในตารางที่ 1 - 5 ซึ่งจำแนกตามหัวข้อต่างๆ ดังนี้

1. จำนวนหนังสือที่จัดหาระหว่างปี พ.ศ. 2535 - 2537 จำแนกตามประเภทของหนังสือ
2. จำนวนหนังสือที่จัดหาระหว่างปี พ.ศ. 2535 - 2537 จำแนกตามหมวดวิชา
3. จำนวนหนังสือที่จัดหาในปี พ.ศ. 2535 จำแนกตามหมวดวิชา
4. จำนวนหนังสือที่จัดหาในปี พ.ศ. 2536 จำแนกตามหมวดวิชา
5. จำนวนหนังสือที่จัดหาในปี พ.ศ. 2537 จำแนกตามหมวดวิชา

ตาราง 1 จำนวนหนังสือที่จัดหาระหว่างปี พ.ศ.2535 - 2537 จำแนกตามประเภทของหนังสือ

ประเภท	ภาษาไทย		ภาษาต่างประเทศ		รวม (เล่ม)	ร้อยละ
	จำนวนเล่ม	ร้อยละ	จำนวนเล่ม	ร้อยละ		
หนังสือทั่วไป	4,128	66.34	3,818	80.87	7,946	72.61
หลักสูตร	830	13.34	0	0	830	7.58
นวนิยาย/เรื่องสั้น	516	8.30	73	1.55	589	5.38
หนังสือเด็ก	534	8.59	16	0.34	550	5.03
หนังสืออ้างอิง	214	3.40	814	17.24	1,028	9.40
รวม	6,222	100.00	4,721	100.00	10,943	100.00

H142654

138458

จากตารางที่ 1 พบว่า ในระหว่างปี พ.ศ. 2535 - 2537 ห้องสมุดจัดหาหนังสือทั่วไปทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 72.61 รองลงมาคือหนังสืออ้างอิง คิดเป็นร้อยละ 9.40 และหนังสือหลักสูตร / แบบเรียน คิดเป็นร้อยละ 7.58 ตามลำดับ และจัดหาหนังสือเด็กน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 5.03

เมื่อแยกเป็นหนังสือภาษาไทยที่จัดหาในระหว่างปี พ.ศ. 2535 - 2537 พบว่า ห้องสมุดจัดหาหนังสือทั่วไปหมวด 000- 900 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.34 รองลงมาคือ หนังสือหลักสูตร / แบบเรียน คิดเป็นร้อยละ 13.34 และหนังสือเด็ก คิดเป็นร้อยละ 8.59 ตามลำดับ และจัดหาหนังสืออ้างอิงน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.40

สำหรับหนังสือภาษาต่างประเทศที่จัดหาในระหว่างปี พ.ศ. 2535 - 2537 พบว่าห้องสมุดจัดหาหนังสือทั่วไปหมวด 000 - 900 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 80.87 รองลงมาคือ หนังสืออ้างอิง คิดเป็นร้อยละ 17.24 และนวนิยาย / เรื่องสั้น คิดเป็นร้อยละ 1.55 ตามลำดับ และจัดหาหนังสือหลักสูตร / แบบเรียนน้อยที่สุด คือไม่มีการจัดหาเลยในปีดังกล่าว

ตารางที่ 2 จำนวนหนังสือที่จัดหาระหว่างปี พ.ศ.2535 – 2537 จำแนกตามหมวดวิชา

หมวดวิชา	ภาษาไทย		ภาษาต่างประเทศ		รวม	
	จำนวน (เล่ม)	ร้อยละ	จำนวน (เล่ม)	ร้อยละ	จำนวน (เล่ม)	ร้อยละ
หมวด 000	384	6.17	436	9.24	820	7.49
100	180	2.89	122	2.58	302	2.76
200	139	2.23	23	0.49	162	1.48
300	987	15.86	894	18.93	1,881	17.19
400	194	3.12	304	6.44	498	4.55
500	438	7.04	688	14.57	1,126	10.29
600	858	13.79	849	17.98	1,707	15.60
700	317	5.10	275	5.83	592	5.41
800	255	4.10	94	1.99	349	3.19
900	376	6.05	133	2.82	509	4.65
หลักสูตร	830	13.34	0	0	830	7.59
นวนิยาย/เรื่องสั้น	516	8.30	73	1.55	589	5.38
หนังสือเด็ก	534	8.59	16	0.34	550	5.03
หนังสืออ้างอิง	214	3.40	814	17.24	1,028	9.40
รวม	6,222	100.00	4,721	100.00	10,943	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่า ในระหว่างปี พ.ศ. 2535 - 2537 ห้องสมุดจัดหาหนังสือภาษาไทยมากกว่าหนังสือภาษาต่างประเทศ หนังสือภาษาไทยและภาษาต่างประเทศที่จัดหามากที่สุดคือ หนังสือในหมวด 300 สังคมศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 17.19 รองลงมาคือหนังสือในหมวด 600 วิทยาศาสตร์ประยุกต์ คิดเป็นร้อยละ 15.60 และหมวด 500 วิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ คิดเป็นร้อยละ 10.29 ตามลำดับ ส่วนหนังสือภาษาไทยที่จัดหาน้อยที่สุดคือ หนังสือหมวด 200 ศาสนา คิดเป็นร้อยละ 1.48

เมื่อแยกเป็นหนังสือภาษาไทยที่จัดหาเข้าห้องสมุดในระหว่างปี พ.ศ. 2535 - 2537 พบว่า ห้องสมุดจัดหาหนังสือภาษาไทยในหมวด 300 สังคมศาสตร์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 15.86 รองลงมาคือ หนังสือในหมวด 600 วิทยาศาสตร์ประยุกต์ คิดเป็นร้อยละ 13.79 และหนังสือหลักสูตร / แบบเรียน คิดเป็นร้อยละ 13.34 ตามลำดับ หนังสือภาษาไทยที่จัดหาน้อยที่สุดคือ หนังสือหมวด 200 ศาสนา คิดเป็นร้อยละ 2.23

สำหรับหนังสือภาษาต่างประเทศที่จัดหาเข้าห้องสมุดในระหว่างปี พ.ศ. 2535 - 2537 พบว่า ห้องสมุดจัดหาหนังสือภาษาต่างประเทศในหมวด 300 สังคมศาสตร์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 18.93 รองลงมาคือหนังสือในหมวด 600 วิทยาศาสตร์ประยุกต์ คิดเป็นร้อยละ 17.98 และหนังสืออ้างอิงภาษาต่างประเทศ คิดเป็นร้อยละ 17.24 ตามลำดับ หนังสือภาษาต่างประเทศที่จัดหาน้อยที่สุดคือ หนังสือหลักสูตร / แบบเรียน ไม่มีการจัดหาในปีดังกล่าว

ตารางที่ 3 จำนวนหนังสือที่จัดหาระหว่างปี พ.ศ.2535 จำแนกตามหมวดวิชา

หมวดวิชา	ภาษาไทย		ภาษาต่างประเทศ		รวม	
	จำนวน (เล่ม)	ร้อยละ	จำนวน (เล่ม)	ร้อยละ	จำนวน (เล่ม)	ร้อยละ
หมวด 000	98	5.44	89	8.33	187	6.51
100	23	1.28	19	1.78	42	1.46
200	27	1.50	1	0.09	28	0.97
300	224	12.43	160	14.97	384	13.38
400	27	1.50	67	6.27	94	3.27
500	90	4.99	216	20.21	306	10.66
600	149	8.27	240	22.45	389	13.55
700	31	1.72	43	4.02	74	2.58
800	10	0.55	22	2.06	32	1.11
900	77	4.27	26	2.43	103	3.59
หลักสูตร	813	45.12	0	0	813	28.32
นวนิยาย/เรื่องสั้น	42	2.33	16	1.49	58	2.02
หนังสือเด็ก	125	6.94	11	1.03	136	4.74
หนังสืออ้างอิง	66	3.66	159	14.87	225	7.84
รวม	1,802	100.00	1,069	100.00	2,871	100.00

จากตารางที่ 3 พบว่า ในปีพ.ศ. 2535 ห้องสมุดจัดหาหนังสือภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ประเภทหนังสือหลักสูตร / แบบเรียนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.32 รองลงมาคือหนังสือในหมวด 600 วิทยาศาสตร์ประยุกต์ คิดเป็นร้อยละ 13.55 และหมวด 300 สังคมศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 13.38 ตามลำดับ ส่วนหนังสือภาษาไทยและภาษาต่างประเทศที่จัดหาน้อยที่สุดคือ หมวด 200 ศาสนา คิดเป็นร้อยละ 0.97

เมื่อแยกเป็นหนังสือภาษาไทยที่จัดหาเข้าห้องสมุดในปี พ.ศ. 2535 พบว่า ห้องสมุดจัดหาหนังสือประเภทหลักสูตร / แบบเรียนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.12 รองลงมาคือหนังสือในหมวด 300 สังคมศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 12.43 และหมวด 600 วิทยาศาสตร์ประยุกต์ คิดเป็นร้อยละ 8.27 ตามลำดับ หนังสือภาษาไทยที่จัดหาน้อยที่สุดในปี พ.ศ. 2535 คือหนังสือในหมวด 800 วรรณคดี คิดเป็นร้อยละ 0.55

สำหรับหนังสือภาษาต่างประเทศที่จัดหาเข้าห้องสมุดในปี พ.ศ. 2535 พบว่า ห้องสมุดจัดหาหนังสือในหมวด 600 วิทยาศาสตร์ประยุกต์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 22.45 รองลงมาคือหนังสือหมวด 500 วิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ คิดเป็นร้อยละ 20.21 และหมวด 300 สังคมศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 14.97 ตามลำดับ หนังสือภาษาต่างประเทศที่จัดหาน้อยที่สุดในปี พ.ศ. 2535 คือ หนังสือหลักสูตร / แบบเรียน คือไม่มีการจัดหาเลยในปีดังกล่าว

ตารางที่ 4 จำนวนหนังสือที่จัดหาระหว่างปี พ.ศ.2536 จำแนกตามหมวดวิชา

หมวดวิชา	ภาษาไทย		ภาษาต่างประเทศ		รวม	
	จำนวน (เล่ม)	ร้อยละ	จำนวน (เล่ม)	ร้อยละ	จำนวน (เล่ม)	ร้อยละ
หมวด 000	101	5.37	126	9.20	227	6.98
100	82	4.36	44	3.21	126	3.88
200	48	2.55	13	0.95	61	1.88
300	241	12.81	285	20.80	526	16.18
400	76	4.04	103	7.52	179	5.51
500	193	10.26	194	14.16	387	11.90
600	336	17.86	202	14.74	538	16.55
700	109	5.79	83	6.05	192	5.91
800	102	5.42	23	1.68	125	3.84
900	152	8.08	50	3.65	202	6.21
หลักสูตร	14	0.75	0	0	14	0.43
นวนิยาย/เรื่องสั้น	188	10.00	4	0.29	192	5.91
หนังสือเด็ก	171	9.09	3	0.23	174	5.35
หนังสืออ้างอิง	68	3.62	240	17.52	308	9.47
รวม	1,881	100.00	1,370	100.00	3,251	100.00

จากตารางที่ 4 พบว่า ในปี พ.ศ. 2536 ห้องสมุดจัดหาหนังสือภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ในหมวด 600 วิทยาศาสตร์ประยุกต์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 16.55 รองลงมาคือหนังสือหมวด 300 สังคมศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 16.18 และหมวด 500 วิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ คิดเป็นร้อยละ 11.90 ตามลำดับ ส่วนหนังสือภาษาไทยและภาษาต่างประเทศที่จัดหาน้อยที่สุดในปี พ.ศ. 2536 คือ หนังสือหลักสูตร / แบบเรียน คิดเป็นร้อยละ 0.43

เมื่อแยกเป็นหนังสือภาษาไทยที่จัดหาเข้าห้องสมุดในปี พ.ศ. 2536 พบว่า ห้องสมุดจัดหาหนังสือในหมวด 600 วิทยาศาสตร์ประยุกต์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 17.86 รองลงมาคือหนังสือหมวด 300 สังคมศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 12.81 และหมวด 500 วิทยาศาสตร์ประยุกต์ คิดเป็นร้อยละ 10.26 ตามลำดับ หนังสือภาษาไทยที่จัดหาน้อยที่สุดในปี พ.ศ. 2536 คือหนังสือหลักสูตร / แบบเรียน คิดเป็นร้อยละ 0.75

สำหรับหนังสือภาษาต่างประเทศที่จัดหาเข้าห้องสมุดในปี พ.ศ. 2536 พบว่า ห้องสมุดจัดหาหนังสือในหมวด 300 สังคมศาสตร์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 20.80 รองลงมาคือหมวด 600 วิทยาศาสตร์ประยุกต์ คิดเป็นร้อยละ 14.74 และหมวด 500 วิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ คิดเป็นร้อยละ 14.16 ตามลำดับ หนังสือภาษาต่างประเทศที่จัดหาน้อยที่สุดในปี พ.ศ. 2536 คือ หนังสือหลักสูตร / แบบเรียน ที่ไม่มีการจัดหาเลยในปีดังกล่าว

ตารางที่ 5 จำนวนหนังสือที่จัดหาระหว่างปี พ.ศ.2537 จำแนกตามหมวดวิชา

หมวดวิชา	ภาษาไทย		ภาษาต่างประเทศ		รวม	
	จำนวน (เล่ม)	ร้อยละ	จำนวน (เล่ม)	ร้อยละ	จำนวน (เล่ม)	ร้อยละ
หมวด 000	185	7.29	221	9.60	406	8.39
100	75	2.95	59	2.66	134	2.77
200	64	2.52	9	0.38	73	1.51
300	522	20.56	449	19.52	971	20.07
400	91	3.58	136	5.91	227	4.69
500	155	6.11	278	12.09	433	8.95
600	373	14.70	407	17.69	780	16.12
700	177	6.97	149	6.47	326	6.74
800	143	5.63	49	2.12	192	3.97
900	147	5.79	57	2.47	204	4.22
หลักสูตร	3	0.12	0	0	3	0.06
นวนิยาย/เรื่องสั้น	286	11.26	68	2.95	354	7.32
หนังสือเด็ก	238	9.37	2	0.09	240	4.96
หนังสืออ้างอิง	80	3.15	415	18.05	495	10.23
รวม	2,539	100.00	2,299	100.00	4,838	100.00

จากตารางที่ 5 พบว่า ในปี พ.ศ. 2537 ห้องสมุดจัดหาหนังสือภาษาไทยและภาษาต่างประเทศในหมวด 300 สังคมศาสตร์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 20.07 รองลงมาคือหนังสือหมวด 600 วิทยาศาสตร์ประยุกต์ คิดเป็นร้อยละ 16.12 และหนังสืออ้างอิง คิดเป็นร้อยละ 10.23 ตามลำดับ ส่วนหนังสือภาษาไทยและภาษาต่างประเทศที่จัดหาน้อยที่สุด คือ หนังสือหลักสูตร / แบบเรียน คิดเป็นร้อยละ .06

เมื่อแยกเป็นหนังสือภาษาไทยที่จัดหาในปี พ.ศ. 2537 พบว่า ห้องสมุดจัดหาหนังสือในหมวด 300 สังคมศาสตร์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 20.56 รองลงมาคือหมวด 600 วิทยาศาสตร์ประยุกต์ คิดเป็นร้อยละ 14.70 และหนังสือประเภทนวนิยาย / เรื่องสั้น คิดเป็นร้อยละ 11.26 ตามลำดับ หนังสือภาษาไทยที่จัดหาน้อยที่สุดในปี พ.ศ. 2537 คือ หนังสือหลักสูตร / แบบเรียน คิดเป็นร้อยละ 0.12

สำหรับหนังสือภาษาต่างประเทศที่จัดหาเข้าห้องสมุดในปี พ.ศ. 2537 พบว่า ห้องสมุดจัดหาหนังสือในหมวด 300 สังคมศาสตร์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 19.52 รองลงมาคือหนังสืออ้างอิง คิดเป็นร้อยละ 18.05 และหนังสือหมวด 600 วิทยาศาสตร์ประยุกต์ คิดเป็นร้อยละ 17.69 หนังสือภาษาต่างประเทศที่จัดหาน้อยที่สุดในปี พ.ศ. 2537 คือ หนังสือหลักสูตร / แบบเรียน ที่ไม่มีการจัดหาเลยในปีดังกล่าว

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หนังสือ

ข้อมูลในตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หนังสือที่จัดหาเข้ามาในระหว่างปี พ.ศ. 2535 - 2537 รวมทั้งหมด 10,943 เล่ม แยกเป็นหนังสือทั่วไป 7,946 เล่ม เป็นหนังสืออ้างอิง 1,028 เล่ม เป็นหนังสือหลักสูตร 830 เล่ม เป็นหนังสือนวนิยาย / เรื่องสั้น 589 เล่ม เป็นหนังสือเด็ก 550 เล่ม

ดังนั้น หนังสือที่ใช้วิเคราะห์การใช้หนังสือ เป็นหนังสือทั่วไปที่อนุญาตให้ยืม ออกนอกห้องสมุด จำนวน 7,946 เล่ม โดยวิเคราะห์จากบัตรหลักฐานการยืมตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 ถึง เดือนพฤศจิกายน 2540 นำเสนอในตารางที่ 6 - 7 ซึ่งจำแนกตามหัวข้อต่างๆ ดังนี้

1. จำนวนหนังสือทั่วไปที่จัดหาระหว่างปี พ.ศ. 2535 - 2537 จำแนกตามหมวดวิชา
2. จำนวนการใช้หนังสือทั่วไปที่จัดหาระหว่างปี พ.ศ. 2535 - 2537 จำแนกตาม

หมวดวิชา

ตารางที่ 6 จำนวนหนังสือทั่วไปที่จัดหาระหว่างปี พ.ศ.2535-2537 จำแนกตามหมวดวิชา

หมวดวิชา	ภาษาไทย		ภาษาต่างประเทศ		รวม	
	จำนวน (เล่ม)	ร้อยละ	จำนวน (เล่ม)	ร้อยละ	จำนวน (เล่ม)	ร้อยละ
หมวด 000	384	9.30	436	11.42	820	10.32
100	180	4.36	122	3.20	302	3.80
200	139	3.37	23	0.60	162	2.04
300	987	23.91	894	23.42	1,881	23.67
400	194	4.70	304	7.96	498	6.27
500	438	10.61	688	18.02	1,126	14.17
600	858	20.78	849	22.24	1,707	21.48
700	317	7.68	275	7.20	592	7.45
800	255	6.18	94	2.46	349	4.39
900	376	9.11	133	3.48	509	6.41
รวม	4,128	100.00	3,818	100.00	7,946	100.00

จากตารางที่ 6 พบว่า ห้องสมุดจัดหาหนังสือทั่วไปที่อนุญาตให้ยืมออกนอกห้องสมุดทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศในระหว่างปี พ.ศ. 2535 - 2537 คือ หนังสือในหมวด 300 สังคมศาสตร์ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 23.67 รองลงมาคือ หนังสือในหมวด 600 วิทยาศาสตร์ประยุกต์ คิดเป็นร้อยละ 21.48 และหมวด 500 วิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ คิดเป็นร้อยละ 14.17 ตามลำดับ ห้องสมุดจัดหาหนังสือทั่วไปที่อนุญาตให้ยืมออกนอกห้องสมุดน้อยที่สุดคือ หมวด 200 ศาสนา คิดเป็นร้อยละ 3.80

เมื่อแยกเป็นหนังสือภาษาไทยที่อนุญาตให้ยืมออกนอกห้องสมุด ห้องสมุดจัดหาหนังสือดังกล่าวในช่วงปี พ.ศ. 2535 - 2537 มากที่สุดคือ หมวด 300 สังคมศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 23.91 รองลงมาคือ หมวด 600 วิทยาศาสตร์ประยุกต์ คิดเป็นร้อยละ 20.78 และหมวด 500 วิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ คิดเป็นร้อยละ 10.61 หนังสือทั่วไปภาษาไทยที่อนุญาตให้ยืมออกนอกห้องสมุดที่จัดหาน้อยที่สุดในช่วงปี พ.ศ. 2535 -2537 คือ หมวด 200 ศาสนา คิดเป็นร้อยละ 3.37

สำหรับหนังสือภาษาต่างประเทศที่อนุญาตให้ยืมออกนอกห้องสมุด ห้องสมุดจัดหาหนังสือดังกล่าวในช่วงปี พ.ศ. 2535 - 2537 มากที่สุดคือ หมวด 300 สังคมศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 23.42 รองลงมาคือ หมวด 600 วิทยาศาสตร์ประยุกต์ คิดเป็นร้อยละ 22.24 และหมวด 500 วิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ คิดเป็นร้อยละ 18.02 ตามลำดับ หนังสือทั่วไปภาษาต่างประเทศที่อนุญาตให้ยืมออกนอกห้องสมุดที่จัดหาน้อยที่สุดในช่วงปี พ.ศ. 2535 -2537 คือ หนังสือหมวด 200 ศาสนา คิดเป็นร้อยละ 0.60

ตารางที่ 7 จำนวนการใช้หนังสือทั่วไปที่จัดหาระหว่างปี พ.ศ. 2535 - 2537

หมวด	จำนวนการใช้หนังสือ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2535 ถึงเดือนพฤศจิกายน 2540				รวมใช้ (ครั้ง)	ร้อยละ
	ภาษาไทย (ครั้ง)		ภาษาต่างประเทศ (ครั้ง)			
000	5,015	10.76	1,298	9.54	6,313	10.49
100	3,447	7.40	1,373	10.10	4,820	8.00
200	520	1.12	24	0.18	544	0.90
300	14,355	30.80	2,362	17.37	16,717	27.77
400	2,090	4.48	1,094	8.05	3,184	5.29
500	7,019	15.06	2,288	16.82	9,307	15.46
600	7,488	16.07	2,038	14.99	9,526	15.82
700	2,800	6.01	2,719	19.99	5,519	9.17
800	1,469	3.15	219	1.61	1,688	2.80
900	2,403	5.15	184	1.35	2,587	4.3
รวม	46,606 (77.41)	100.00	13,599 (22.59)	100.00	62,205	100.00

จากตารางที่ 7 พบว่าในระหว่างปี พ.ศ. 2535 - เดือนพฤศจิกายน 2540 ผู้ใช้ยืมหนังสือทั่วไปที่จัดหาเข้าห้องสมุดในระหว่างปี พ.ศ. 2535 - 2537 แยกเป็นยืมหนังสือภาษาไทย 46,606 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 77.41 และยืมหนังสือภาษาต่างประเทศ 13,599 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 22.59 แสดงว่าผู้ใช้หนังสือภาษาไทยในปริมาณสูงกว่าหนังสือภาษาต่างประเทศ

หนังสือภาษาไทยและภาษาต่างประเทศที่ผู้ใช้ยืมมากที่สุดในระหว่างปี พ.ศ. 2535 - เดือนพฤศจิกายน 2540 คือ หมวด 300 สังคมศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 27.77 รองลงมาคือหมวด 600 วิทยาศาสตร์ประยุกต์ คิดเป็นร้อยละ 15.82 และหมวด 500 วิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ คิดเป็นร้อยละ 15.46 ตามลำดับ หนังสือที่ผู้ใช้ยืมน้อยที่สุดคือ หมวด 200 ศาสนา คิดเป็นร้อยละ 0.90

เมื่อแยกเป็นการใช้หนังสือภาษาไทยระหว่างปี พ.ศ. 2535 - เดือนพฤศจิกายน 2540 พบว่าผู้ใช้ยืมหนังสือในหมวด 300 สังคมศาสตร์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30.80 รองลงมาคือ หมวด 600 วิทยาศาสตร์ประยุกต์ คิดเป็นร้อยละ 16.07 และหมวด 500 วิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ คิดเป็นร้อยละ 15.06 ตามลำดับ หนังสือภาษาไทยที่ใช้ยืมน้อยที่สุดคือหมวด 200 ศาสนา คิดเป็นร้อยละ 1.12

สำหรับการใช้หนังสือภาษาต่างประเทศในระหว่างปี พ.ศ. 2535 - เดือนพฤศจิกายน 2540 พบว่า ผู้ใช้ยืมหนังสือในหมวด 700 ศิลปะมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 19.99 รองลงมาคือหมวด 300 สังคมศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 17.37 และหมวด 500 วิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ คิดเป็นร้อยละ 16.82 ตามลำดับ หนังสือภาษาต่างประเทศที่ผู้ใช้ยืมน้อยที่สุดคือ หมวด 200 ศาสนา คิดเป็นร้อยละ 0.18

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการและ การใช้หนังสือ

ข้อมูลในตอนที่ 3 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนหนังสือภาษาไทยและภาษาต่างประเทศที่จัดหาในระหว่างปี พ.ศ. 2535 - 2537 จำนวนการใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 - เดือนพฤศจิกายน 2540 และอัตราการขีมือต่อเล่ม ดังแสดงข้อมูลในตารางที่ 8-9 จำแนกดังนี้

1. ปริมาณการจัดการ ปริมาณการใช้หนังสือภาษาไทย และอัตราการขีมือต่อเล่ม
2. ปริมาณการจัดการ จำนวนการใช้หนังสือภาษาต่างประเทศและอัตราการขีมือต่อเล่ม

ตารางที่ 8 ปริมาณการจัดการ จำนวนการใช้หนังสือภาษาไทยและอัตราการขีมือต่อเล่ม

หมวด	จัดหา (เล่ม)	ร้อยละ	การใช้ (เล่ม)	ร้อยละ	อัตราการขีมือ (ครั้ง)
000	384	9.30	5,015	10.76	13.06
100	180	4.36	3,447	7.40	19.15
200	139	3.37	520	1.12	3.74
300	987	23.91	14,355	30.80	14.54
400	194	4.70	2,090	4.48	10.77
500	438	10.61	7,019	15.06	16.03
600	858	20.78	7,488	16.07	8.73
700	317	7.68	2,800	6.01	8.83
800	255	6.18	1,469	3.15	5.76
900	376	9.11	2,403	5.15	6.39
รวม	4,128	100.00	46,606	100.00	-

จากตารางที่ 8 พบว่า หนังสือภาษาไทยหมวด 100 ปรัชญา มีอัตราการขีมือมากที่สุด มีจำนวน 19.15 ครั้งต่อเล่ม รองลงมาคือหมวด 500 วิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ มีอัตราการขีมือ 16.03 ครั้งต่อเล่ม และหมวดสังคมศาสตร์ มีอัตราการขีมือ 14.54 ครั้งต่อเล่ม ตามลำดับ หมวดที่มีอัตราการขีมน้อยที่สุดคือ หมวด 200 ศาสนา มีอัตราการขีมือ 3.74 ครั้งต่อเล่ม

ตารางที่ 9 ปริมาณการจัดหา จำนวนการใช้หนังสือภาษาต่างประเทศและอัตราการขี้มต่อเล่ม

หมวด	จัดหา (เล่ม)	ร้อยละ	การใช้ (เล่ม)	ร้อยละ	อัตราการขี้ม (ครั้ง)
000	436	11.42	1,298	9.54	2.98
100	122	3.20	1,373	10.10	11.25
200	23	0.60	24	0.18	1.04
300	894	23.42	2,362	17.37	2.64
400	304	7.96	1,094	8.05	3.60
500	688	18.02	2,288	16.82	3.33
600	849	22.24	2,038	14.99	2.40
700	275	7.20	2,719	19.99	9.89
800	94	2.46	219	1.61	2.33
900	133	3.48	184	1.35	1.38
รวม	4,128	100.00	46,606	100.00	-

จากตารางที่ 9 พบว่า หนังสือภาษาต่างประเทศหมวด 100 ปรัชญา มีอัตราการขี้มมากที่สุด มีจำนวน 11.25 ครั้งต่อเล่ม รองลงมาคือหมวด 700 ศิลปะ มีอัตราการขี้ม 9.89 ครั้งต่อเล่ม และหมวด 400 ภาษา มีอัตราการขี้ม 3.60 ครั้งต่อเล่มตามลำดับ หมวดที่มีอัตราการขี้น้อยที่สุดคือ หมวด 200 ศาสนา มีอัตราการขี้ม 1.04 ครั้งต่อเล่ม

ตอนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดหาและการใช้หนังสือ

ข้อมูลในตอนที่ 4 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณหนังสือที่จัดหาในระหว่างปี พ.ศ. 2535 - 2537 กับการใช้หนังสือดังกล่าวระหว่างปี พ.ศ. 2535 - เดือนพฤศจิกายน 2540 โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ ดังแสดงในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ความสัมพันธ์ระหว่างหนังสือที่จัดหาในระหว่างปี พ.ศ.2535-2537 และจำนวนการใช้หนังสือในระหว่างปี พ.ศ. 2535 - เดือนพฤศจิกายน 2540 จำแนกตามหมวดวิชาและภาษา

หมวด	ภาษาไทย		ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	ภาษาต่างประเทศ		ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)
	จัดหา (เล่ม)	ยืม (ครั้ง)		จัดหา (เล่ม)	ยืม (ครั้ง)	
000	384	5,015		436	1,298	
100	180	3,447	0.907**	122	1,373	0.729*
200	139	520		23	24	
300	987	14,355		894	2,362	
400	194	2,090		304	1,094	
500	438	7,019		688	2,288	
600	858	7,488		849	2,038	
700	317	2,800		275	2,719	
800	255	1,469		94	219	
900	376	2,403		133	184	

จากตารางที่ 10 พบว่า การจัดหาหนังสือภาษาไทยมีความสัมพันธ์กับการใช้หนังสืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการจัดหาหนังสือภาษาต่างประเทศมีความสัมพันธ์กับการใช้หนังสืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปริมาณและสาขาวิชาของหนังสือที่จัดหา ในช่วงปี พ.ศ. 2535 - 2537
2. เพื่อศึกษาปริมาณการใช้หนังสือที่จัดหาในช่วงปี พ.ศ. 2537 - 2537
3. เพื่อเปรียบเทียบอัตราการใช้หนังสือในแต่ละหมวดที่จัดหาในช่วงปี พ.ศ. 2535 - 2537
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหนังสือที่จัดหาในช่วงปี พ.ศ. 2535 - 2537 กับการใช้หนังสือดังกล่าว

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะหนังสือที่จัดหาเข้ามาในสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในช่วงปี พ.ศ. 2535 - 2537 โดยศึกษาในด้านปริมาณและการใช้หนังสือ

การศึกษาด้านปริมาณ แบ่งเป็นกลุ่มหนังสือทั่วไป (หนังสือหมวด 000 - 900) หนังสือ-สารรอง หนังสือเด็ก นวนิยาย / เรื่องสั้น หนังสือหลักสูตร / แบบเรียน และหนังสืออ้างอิง

การศึกษาด้านการใช้ ศึกษาเฉพาะหนังสือทั่วไปหมวด 000 - 900 ที่อนุญาตให้ยืมออกนอกห้องสมุด

วิธีการดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจคือ แบบบันทึกรายละเอียดของหนังสือแต่ละชื่อเรื่อง และบัตรยืมหนังสือ

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

1. รายการหนังสือที่จัดหาเข้ามาในสำนักหอสมุดกลาง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 - 2537
2. บัตรยืมหนังสือที่จัดหาเข้ามาในระหว่างปีดังกล่าว ซึ่งผู้ใช้ห้องสมุดยืมออกนอกห้องสมุด ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 - เดือนพฤศจิกายน 2540

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ บัตรบันทึกของหนังสือแต่ละชื่อเรื่อง โดยมีรายละเอียดดังนี้คือ เลขเรียกหนังสือ ชื่อผู้แต่ง ชื่อหนังสือ ปีที่จัดหา ประเภทของหนังสือ (หนังสือทั่วไป หนังสืออ้างอิง หนังสือเด็ก หนังสือหลักสูตร / แบบเรียน หนังสือสารอง นวนิยาย / เรื่องสั้น) และปริมาณการยืมออกนอกห้องสมุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. รวบรวมหนังสือที่จัดหา จำแนกตามลักษณะของข้อมูล ดังนี้
 - 1.1 จำแนกตามหมวดวิชา ภาษา ประเภทของหนังสือ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 - 2537 และนำมาเปรียบเทียบในรูปอัตราส่วนร้อยละ
 - 1.2 จำแนกตามหมวดวิชา ภาษา ประเภทของหนังสือ แยกตามปีที่จัดหา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 - 2537 และนำมาเปรียบเทียบในรูปอัตราส่วนร้อยละ
 - 1.3 หนังสือทั่วไปที่อนุญาตให้ยืมออกนอกห้องสมุด จำแนกตามหมวดวิชา และนำมาเปรียบเทียบในรูปอัตราส่วนร้อยละ
2. รวบรวมความถี่ของการใช้หนังสือทั่วไปที่อนุญาตให้ยืมออกนอกห้องสมุด จำแนกตามหมวดวิชาและภาษา และนำมาเปรียบเทียบในอัตราส่วนร้อยละ
3. เปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับการจัดหาหนังสือกับการใช้หนังสือ จำแนกตามหมวดวิชา ภาษา และอัตราการยืมต่อเล่ม
4. หาค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ระหว่างปริมาณหนังสือที่จัดหา และจำนวนการใช้หนังสือ จำแนกตามหมวดวิชา และภาษา

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดหา

1. จำแนกตามหมวดวิชาที่จัดหา ระหว่างปี พ.ศ. 2535 - 2537

ฝ่ายพัฒนาทรัพยากรห้องสมุดฯ จัดหาหนังสือภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ระหว่างปี พ.ศ. 2535 - 2537 โดยแบ่งตามหมวดหมู่ของหนังสือที่จัดหาจากมากที่สุดถึงน้อยที่สุด ดังนี้

- 1.1 หมวด 300 สังคมศาสตร์ จำนวน 1,881 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 17.19
- 1.2 หมวด 600 วิทยาศาสตร์ประยุกต์ จำนวน 1,707 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 15.60
- 1.3 หมวด 500 วิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ จำนวน 1,126 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 10.29
- 1.4 หนังสืออ้างอิง จำนวน 1,028 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 9.39
- 1.5 หลักสูตร / แบบเรียน จำนวน 830 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 7.59
- 1.6 หมวด 000 เบ็ดเตล็ด จำนวน 820 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 7.49
- 1.7 หมวด 700 ศิลปะ จำนวน 592 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 5.41
- 1.8 นวนิยาย / เรื่องสั้น จำนวน 589 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 5.38
- 1.9 หนังสือเด็ก จำนวน 550 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 5.03
- 1.10 หมวด 900 ประวัติศาสตร์ จำนวน 509 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 4.65
- 1.11 หมวด 400 ภาษา จำนวน 498 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 4.55
- 1.12 หมวด 800 วรรณคดี จำนวน 349 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 3.19
- 1.13 หมวด 100 ปรัชญา จำนวน 302 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 2.76
- 1.14 หมวด 200 ศาสนา จำนวน 162 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 1.48

2. จำแนกตามภาษา ระหว่างปี พ.ศ. 2535 - 2537

ฝ่ายพัฒนาทรัพยากรฯ จัดหาหนังสือภาษาไทยมากกว่าหนังสือภาษาต่างประเทศ
จัดหาหนังสือภาษาไทย จำนวน 6,222 เล่ม และหนังสือภาษาต่างประเทศ จำนวน 4,721 เล่ม

หนังสือภาษาไทยที่จัดหามากที่สุดถึงน้อยที่สุด ดังนี้

- 2.1 หมวด 300 สังคมศาสตร์ จำนวน 987 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 15.86
- 2.2 หมวด 600 วิทยาศาสตร์ประยุกต์ จำนวน 858 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 13.79
- 2.3 หลักสูตร / แบบเรียน จำนวน 830 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 13.34
- 2.4 หนังสือเด็ก จำนวน 534 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 8.58
- 2.5 นวนิยาย / เรื่องสั้น จำนวน 516 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 8.29
- 2.6 หมวด 500 วิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ จำนวน 438 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 7.04
- 2.7 หมวด 000 เบ็ดเตล็ด จำนวน 384 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 6.17
- 2.8 หมวด 900 ประวัติศาสตร์ จำนวน 376 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 6.05
- 2.9 หมวด 700 ศิลปะ จำนวน 317 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 5.10
- 2.10 หมวด 800 วรรณคดี จำนวน 255 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 4.10
- 2.11 หนังสืออ้างอิง จำนวน 214 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 3.44
- 2.12 หมวด 400 ภาษา จำนวน 194 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 3.12
- 2.13 หมวด 100 ปรัชญา จำนวน 180 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 2.89
- 2.14 หมวด 200 ศาสนา จำนวน 139 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 2.23

หนังสือภาษาต่างประเทศที่จัดหามากที่สุดถึงน้อยที่สุด ดังนี้

- 2.15 หมวด 300 สังคมศาสตร์ จำนวน 894 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 18.93
- 2.16 หมวด 600 วิทยาศาสตร์ประยุกต์ จำนวน 849 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 17.98
- 2.17 หนังสืออ้างอิง จำนวน 814 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 17.24
- 2.18 หมวด 500 วิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ จำนวน 688 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 14.57
- 2.19 หมวด 000 เบ็ดเตล็ด จำนวน 436 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 9.24
- 2.20 หมวด 400 ภาษา จำนวน 304 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 6.44
- 2.21 หมวด 700 ศิลปะ จำนวน 275 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 5.83
- 2.22 หมวด 900 ประวัติศาสตร์ 133 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 2.82
- 2.23 หมวด 100 ปรัชญา จำนวน 122 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 2.58
- 2.24 หมวด 800 วรรณคดี จำนวน 94 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 1.99

- 2.25 นวนิยาย / เรื่องสั้น จำนวน 73 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 1.55
- 2.26 หมวด 200 ศาสนา จำนวน 23 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 0.49
- 2.27 หนังสือเด็ก จำนวน 16 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 0.34
- 2.28 หลักสูตร / แบบเรียน ไม่มีการจัดหา

3. จำแนกตามประเภทของหนังสือระหว่างปี พ.ศ. 2535 - 2537

ฝ่ายพัฒนาทรัพยากรฯ จัดหาหนังสือภาษาไทยและภาษาต่างประเทศจำแนกตามประเภทของหนังสือ ดังนี้

- 3.1 หนังสือทั่วไป จำนวน 7,946 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 72.61
- 3.2 หลักสูตร จำนวน 830 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 7.58
- 3.3 นวนิยาย / เรื่องสั้น จำนวน 589 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 5.38
- 3.4 หนังสือเด็ก จำนวน 550 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 5.03
- 3.5 หนังสืออ้างอิง จำนวน 1,028 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 9.40

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หนังสือ

ความถี่ของการใช้หนังสือทั่วไปที่จัดหาในระหว่างปี พ.ศ. 2535 - 2537 เป็นความถี่ของการยืมหนังสือดังกล่าวออกนอกห้องสมุด ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 - เดือนพฤศจิกายน 2540 มีจำนวน 60,205 ครั้ง จำแนกได้ ดังนี้

2.1 ความถี่ของการใช้หนังสือจำแนกตามหมวดวิชา มีลำดับความถี่ในการใช้มากที่สุดจนถึงน้อยที่สุด ดังนี้

- 2.1.1 หมวด 300 สังคมศาสตร์ จำนวน 16,717 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 27.77
- 2.1.2 หมวด 600 วิทยาศาสตร์ประยุกต์ จำนวน 9,526 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 15.82
- 2.1.3 หมวด 500 วิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ จำนวน 9,307 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 15.46
- 2.1.4 หมวด 000 เบ็ดเตล็ด จำนวน 6,313 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 10.49
- 2.1.5 หมวด 700 ศิลปะ จำนวน 5,519 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 9.17
- 2.1.6 หมวด 100 ปรัชญา จำนวน 4,820 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 8.00
- 2.1.7 หมวด 400 ภาษา จำนวน 3,184 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 5.29
- 2.1.8 หมวด 900 ประวัติศาสตร์ จำนวน 2,587 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 4.30

- 2.1.9 หมวด 800 วรรณคดี จำนวน 1,688 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 2.80
 2.1.10 หมวด 200 ศาสนา จำนวน 544 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.90

2.2 ความถี่ของการใช้หนังสือจำแนกตามภาษา มีลำดับความถี่ในการใช้มากที่สุดจนถึงน้อยที่สุดดังนี้

หนังสือภาษาไทย

- 2.2.1 หมวด 300 สังคมศาสตร์ จำนวน 14,355 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 30.80
 2.2.2 หมวด 600 วิทยาศาสตร์ประยุกต์ จำนวน 7,488 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 16.07
 2.2.3 หมวด 500 วิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ จำนวน 7,019 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 15.06
 2.2.4 หมวด 000 เบ็ดเตล็ด จำนวน 5,013 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 10.76
 2.2.5 หมวด 100 ปรัชญา จำนวน 3,447 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 7.40
 2.2.6 หมวด 700 ศิลปะ จำนวน 2,800 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 6.01
 2.2.7 หมวด 900 ประวัติศาสตร์ จำนวน 2,403 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 5.15
 2.2.8 หมวด 400 ภาษา จำนวน 2,090 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 4.48
 2.2.9 หมวด 800 วรรณคดี จำนวน 1,469 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 3.15
 2.2.10 หมวด 200 ศาสนา จำนวน 520 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.12

หนังสือภาษาต่างประเทศ

- 2.2.11 หมวด 700 ศิลปะ จำนวน 2,719 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 19.99
 2.2.12 หมวด 300 สังคมศาสตร์ จำนวน 2,362 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 17.37
 2.2.13 หมวด 500 วิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ จำนวน 2,288 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 16.82
 2.2.14 หมวด 600 วิทยาศาสตร์ประยุกต์ จำนวน 2,038 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 14.99
 2.2.15 หมวด 100 ปรัชญา จำนวน 1,373 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 10.10
 2.2.16 หมวด 000 เบ็ดเตล็ด จำนวน 1,298 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 9.54
 2.2.17 หมวด 400 ภาษา จำนวน 1,094 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 8.05
 2.2.18 หมวด 800 วรรณคดี จำนวน 219 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.61
 2.2.19 หมวด 900 ประวัติศาสตร์ จำนวน 184 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 1.35
 2.2.20 หมวด 200 ศาสนา จำนวน 24 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 0.18

ตอนที่ 8 การเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับการจัดหาและ การใช้หนังสือ

การเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับการจัดหาหนังสือทั่วไป หมวด 000 - 900 ที่จัดหาเข้า
เข้าห้องสมุดในระหว่างปี พ.ศ. 2535 - 2537 กับการใช้หนังสือดังกล่าวตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 - เดือน
พฤศจิกายน 2540 จำแนกตามภาษาและหมวดวิชา ดังนี้

3.1 หนังสือภาษาไทย เรียงลำดับจากอัตราการยืมต่อเล่ม

หนังสือหมวด 100 ปรัชญา มีอัตราการยืมต่อเล่มสูงที่สุด คือ 19.15 ครั้งต่อเล่ม
แต่ปริมาณการจัดหาในระหว่างปี พ.ศ. 2535 - 2537 อยู่ในอันดับ 9 คือ จำนวน 180 เล่ม คิดเป็นร้อยละ
ละ 4.36

หนังสือหมวด 500 วิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ มีอัตราการยืมต่อเล่มและปริมาณการจัดหา
จัดหาสูงเป็นอันดับที่ 2 คือมีอัตราการยืม 16.03 ครั้งต่อเล่ม และมีปริมาณการจัดหาในระหว่างปี
พ.ศ. 2535 -2537 จำนวน 7,019 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 20.78

หนังสือหมวด 200 ศาสนา มีอัตราการยืมต่อเล่มและปริมาณการจัดหาน้อยที่สุด
คือมีอัตราการยืม 3.74 ครั้งต่อเล่ม และปริมาณการจัดหาในระหว่างปี พ.ศ. 2535 - 2537 จำนวน
139 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 3.37

3.2 หนังสือภาษาต่างประเทศ เรียงลำดับจากอัตราการยืมต่อเล่ม

หนังสือหมวด 100 ปรัชญา มีอัตราการยืมต่อเล่มสูงที่สุดคือ 11.25 ครั้งต่อเล่ม
แต่ปริมาณการจัดหาในระหว่างปี พ.ศ. 2535 - 2537 อยู่ในอันดับที่ 8 คือจำนวน 122 เล่ม คิดเป็นร้อยละ
ละ 3.20

หนังสือหมวด 700 ศิลปะมีอัตราการยืมต่อเล่มสูงเป็นอันดับที่ 2 คือ 9.89 ครั้ง
ต่อเล่ม แต่ปริมาณการจัดหาในระหว่างปี พ.ศ. 2535 - 2537 อยู่ในอันดับที่ 6 คือจำนวน 275 เล่ม
คิดเป็นร้อยละ 7.20

หนังสือหมวด 200 ศาสนา มีอัตราการยืมต่อเล่มและปริมาณการจัดหาน้อยที่สุด
คือมีอัตราการยืม 1.04 ครั้งต่อเล่ม และปริมาณการจัดหาในระหว่างปี พ.ศ. 2535 - 2537 มีจำนวน 23
เล่ม คิดเป็นร้อยละ 1.04

ตอนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดหาและการใช้หนังสือ

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างหนังสือที่จัดหาในระหว่างปี พ.ศ. 2535 - 2537 กับการใช้หนังสือดังกล่าว พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างการจัดหาและการใช้หนังสือทั้งภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ

อภิปรายผล

1. ปริมาณหนังสือที่จัดหาในระหว่างปี พ.ศ. 2535 - 2537 พบว่า ฝ่ายพัฒนาทรัพยากรฯ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จัดหาหนังสือภาษาไทยมากกว่าหนังสือภาษาต่างประเทศ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหนังสือภาษาไทยมีราคาถูกกว่าหนังสือภาษาต่างประเทศ และได้มีการกำหนดเกณฑ์ในการจัดซื้อจำนวนเล่มไว้มากกว่าหนังสือภาษาต่างประเทศ

ปริมาณหนังสือที่จัดหาในระหว่างปี พ.ศ. 2535 - 2537 พบว่า จัดหาหนังสือภาษาไทยและภาษาต่างประเทศในหมวด 300 สังคมศาสตร์มากที่สุด รองลงมาคือหมวด 600 วิทยาศาสตร์ประยุกต์ และหมวด 500 วิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกุลวรา ชูพงศ์ไพโรจน์ (2528) ปิ่นเจริญ วีระพันธ์ (2528) ชนิกา จรียาพรพงศ์ (2532) นันทนา กรดเต็ม (2534) ประไพพรรณ จารุทวี (2535) และวาสนา ธนะสุข (2538) หนังสือที่มีการจัดหาน้อยที่สุดทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ คือ หมวด 200 ศาสนา สาเหตุที่มีการจัดหาหนังสือในหมวด 300 สังคมศาสตร์สูงนั้น เนื่องมาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เน้นหลักสูตรการเรียนการสอนทางสาขาศึกษาศาสตร์ สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มาตั้งแต่การเริ่มก่อตั้งมหาวิทยาลัยในปี พ.ศ. 2492 แล้ว และการกำหนดหมวดหมู่ 300 สังคมศาสตร์ ของระบบทศนิยมดิวอี้ นั้น กำหนดเลขหมู่หนังสือของสาขาดังกล่าวอยู่ในหมวด 300 เช่นเลขหมู่ 370 เป็นเรื่องเกี่ยวกับการศึกษาทุกระดับ จึงทำให้มีการจัดหาหนังสือหมวดดังกล่าวในปริมาณสูงกว่าหมวดวิชาอื่น

เมื่อแยกตามประเภทของหนังสือที่จัดหาเข้าห้องสมุด พบว่า ห้องสมุดจัดหาหนังสือทั่วไป หมวด 000 - 900 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 72.61 รองลงมาคือหนังสืออ้างอิงและหนังสือหลักสูตร / แบบเรียน

2. ปริมาณการใช้หนังสือทั่วไปที่จัดหาในระหว่างปี พ.ศ. 2535 - 2537 โดยการเก็บความถี่ในการใช้ จะเก็บข้อมูลระหว่างปี พ.ศ. 2535 - เดือนพฤศจิกายน 2540 และเก็บความถี่การใช้เฉพาะหนังสือทั่วไปหมวด 000 - 900 ที่อนุญาตให้ยืมออกนอกห้องสมุดเท่านั้น

หนังสือภาษาไทยและภาษาต่างประเทศที่มีการยืมใช้ออกนอกห้องสมุดมากที่สุดคือ หมวด 300 สังคมศาสตร์ รองลงมาคือหมวด 600 วิทยาศาสตร์ประยุกต์ และหมวด 500 วิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า หนังสือหมวดดังกล่าว นอกจากจะมีปริมาณการจัดหามากที่สุดแล้วยังมีปริมาณการใช้มากอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนางนวล ลำซ่า (2515) กุลวรา พงศ์ไพโรจน์ (2528) ปันจรีชัย วีระพันธ์ (2528) ชนิตา จรียาพรพงศ์ (2532) นันทนา กรดเต็ม (2534) ประไพพรรณ จารุทวี (2535) และวาสนา ธนะสุข (2538) ซึ่งในทำนองเดียวกันหนังสือหมวด 200 ศาสนา ที่มีปริมาณการจัดหาน้อยที่สุด และมีปริมาณการใช้น้อยที่สุดด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวาสนา ธนะสุข (2538)

เมื่อพิจารณาถึงการใช้หนังสือภาษาไทย พบว่า หนังสือภาษาไทยที่ถูกยืมออกนอกห้องสมุดมาก 3 อันดับ ได้แก่ หนังสือหมวด 300 สังคมศาสตร์ รองลงมาคือหมวด 600 วิทยาศาสตร์ประยุกต์ และหมวด 500 วิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ แต่กรณีที่เป็นหนังสือภาษาต่างประเทศ หมวดวิชาที่ถูกยืมออกนอกห้องสมุดมาก 3 อันดับ ได้แก่ หนังสือหมวด 700 ศิลปะ รองลงมาคือหมวด 500 วิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ และหมวด 300 สังคมศาสตร์ สาเหตุที่หนังสือภาษาต่างประเทศหมวด 700 มีปริมาณการใช้สูง เนื่องจากเป็นที่ต้องการใช้ของคณาจารย์และนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ ที่ต้องใช้รูปภาพจากหนังสือเพื่อประกอบการเรียนการสอน

เมื่อพิจารณาถึงอัตราการใช้ต่อเล่มกับปริมาณการจัดหาหนังสือพบว่า หนังสือภาษาไทยหมวด 100 ปรัชญา มีอัตราการใช้ต่อเล่มสูงที่สุด รองลงมาคือหมวด 500 วิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ และหมวด 300 สังคมศาสตร์ ในขณะที่ปริมาณการจัดหาหนังสือภาษาไทยหมวด 300 สังคมศาสตร์มากที่สุด รองลงมาคือหมวด 600 วิทยาศาสตร์ประยุกต์ และหมวด 500 วิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ สาเหตุที่หนังสือภาษาไทยหมวด 100 มีอัตราการใช้ต่อเล่มสูงที่สุดเนื่องจาก ในหมวด 100 ปรัชญานี้ ระบบเลขหมู่ทศนิยมคิวอี้ได้กำหนดเลขหมู่ 150 เป็นเรื่องเกี่ยวกับจิตวิทยา ซึ่งวิชาดังกล่าวเป็นวิชาพื้นฐานของการเรียนการสอนของนิสิตปริญญาตรี และหลักสูตรบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัย ดังนั้นจึงควรที่จะมีการจัดหาหนังสือในสาขาวิชาดังกล่าวเพิ่มขึ้น สำหรับอัตราการใช้ต่อเล่มกับปริมาณการจัดหาหนังสือภาษาต่างประเทศ พบว่า หนังสือหมวด 100 ปรัชญา มีอัตราการใช้ต่อเล่มสูงที่สุด รองลงมาคือหมวด 700 ศิลปะ และหมวด 400 ภาษา ตามลำดับ ในขณะที่การจัดหาหนังสือในหมวด 300 สังคมศาสตร์มากที่สุด รองลงมาคือหมวด 600 วิทยาศาสตร์ประยุกต์และหมวด 500 วิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดหากับการใช้หนังสือ

ความสัมพันธ์ระหว่างหนังสือที่จัดหาในระหว่างปี พ.ศ. 2535 - 2537 กับการใช้หนังสือดังกล่าวระหว่างปี พ.ศ. 2535 - เดือนพฤศจิกายน 2540 ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ พบว่า การจัดหาหนังสือภาษาไทยและการใช้หนังสือภาษาไทย มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการจัดหาหนังสือภาษาต่างประเทศและการใช้หนังสือภาษาต่างประเทศ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงกล่าวได้ว่า การจัดหามีความสัมพันธ์กับการใช้หนังสือจริง

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับมหาวิทยาลัย

1. มหาวิทยาลัยควรมีการกระตุ้นและสนับสนุนให้อาจารย์และนักวิชาการของมหาวิทยาลัยแปลหนังสือ ตำราภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย เนื่องจากนิสิตระดับปริญญาตรีบางคน อาจมีปัญหาในการใช้ภาษาอังกฤษ

ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักหอสมุดกลาง

1. ควรจัดหาหนังสือภาษาไทยมากขึ้น เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้ใช้หนังสือภาษาไทยมากกว่าหนังสือภาษาต่างประเทศ

2. ควรเพิ่มการจัดหาหนังสือในสาขาที่มีอัตราการยืมต่อเล่มสูงให้มากขึ้น และติดต่อบริษัทงานกับคณาจารย์ในสาขาวิชาที่มีอัตราการยืมต่อเล่มสูงดังกล่าว ให้มาคัดเลือกหนังสือเพื่อให้ตอบสนองกับความต้องการของผู้ใช้มากที่สุด และสอดคล้องกับการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยในลักษณะนี้ในครั้งต่อไป เพื่อศึกษาว่า การจัดหาและการใช้หนังสือมีความสัมพันธ์กันอย่างไร และการวิจัยนั้นควรกำหนดระยะเวลาที่สำนักหอสมุดกลางได้นำระบบห้องสมุดอัตโนมัติมาใช้แล้ว เนื่องจากระบบคอมพิวเตอร์สามารถประมวลผลสถิติการยืมคืนได้โดยที่ผู้วิจัยไม่จำเป็นต้องไปเก็บสถิติจากตัวเล่มที่อยู่บนชั้น

บรรณานุกรม

- กุลวรา ชูพงศ์ไพโรจน์. (2528). ศึกษาการจัดการและการใช้หนังสือ ณ สำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยรามคำแหง. ปรินูญานีพนธ์ กศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ชนิศา จริยาพรพงศ์. (2532). การจัดการและการใช้หนังสือของหอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2525-2527. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2541). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธาดาศักดิ์ วชิรปรัชญาพจน์. (2522). การเลือกและการจัดหาวัสดุของห้องสมุด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน.
- นงนวล ลำชำ. (2515). การจัดซื้อหนังสือและการใช้หนังสือของห้องสมุดวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตรในระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2510 - 2512). ปรินูญานีพนธ์ กศ. ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร. ถ่ายสำเนา.
- นันทนา กรดเต็ม. (2534). การจัดการและการใช้หนังสือของห้องสมุดสถาบันภาษา เอ.ยู.เอ. พ.ศ. 2528 - 2530. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- นุชรี ตรีโรจน์วงศ์. (2531). การเลือกและการจัดหาวัสดุห้องสมุด. มหาสารคาม : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- ประไพพรรณ จารุทวี. (2536, มกราคม - มิถุนายน). "การจัดการและการใช้หนังสือของห้องสมุดกลาง สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2530 - 2532," โคมทัศน์. 14(1) : 69-71.
- ปิ่นอารีย์ วีระพันธ์, มาลี เสียงไทยและอัชชา แสงกระจ่าง. (2528, มกราคม - มิถุนายน). "รายงานการวิจัยเรื่องการสำรวจการจัดซื้อหนังสือในปี พ.ศ. 2524 กับการใช้หนังสือในปี พ.ศ. 2525 ของห้องสมุดกลาง มธ.," โคมทัศน์. 6(6) : 43 - 59.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. สาขาวิชาศิลปศาสตร์. (2533). เอกสารการสอนชุดวิชา 13311 การพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

- เสนห์ เข็มหนู. (2528). ความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีต่อบทบาทของห้องสมุดและบทบาทของตนเองในการเลือกหนังสือ สำหรับสำนักหอสมุดกลาง. ปรินต์นิพนธ์ กศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- อรทัย วารีสอาด. (2534). คู่มือการปฏิบัติงานพัฒนาทรัพยากรห้องสมุด. กรุงเทพฯ : สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อากาศ หู่โลหะ. (2539, พฤษภาคม - สิงหาคม). " การศึกษาจำนวนการใช้และไม่ใช้หนังสือ คำนวณของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, " ชบอ.สาร. 16(2) : 56 - 61.
- Abbott, Christine. (1994). Performance measurement in library and information services. London : ASLIB.
- Baughman, James C. (1977). " Towards a structural approach to collection development" ใน เอกสารการสอนชุดวิชา 13311 การพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ. หน้า 82. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- Bowden, Virginia massey. (1995). "Current monograph collections : patterns of ownership and use in four academic health science libraries," in Dissertation Abstracts International. p.390-A.
- Brady, Mary Jean S. (1995). "A collection evaluation : a comparison and analysis of user requests and a special library collection of drug and drug - related materials (Inter American Drug Documentation and Information Center, Organization of American States)," in Dissertation Abstracts International. p.2024-A.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางมัทนา เจริญแพทย์
วันเดือนปีเกิด	31 พฤษภาคม 2505
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	68 / 88 หมู่ที่ 5 ซอยธรรมสิทธิพิชัย ถนนสนามบินน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	บรรณารักษ์ระดับ 6
สถานที่ทำงานในปัจจุบัน	สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถนนสุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2522	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม
พ.ศ. 2526	ศศ.บ. (บรรณารักษศาสตร์) จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
พ.ศ. 2534	ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร